

Negyedmillió ember tett impozáns bizonyosságot a magyar katolicizmus hatalmas erejéről a tegnapi tizenkilencedik országos nagygyűlésen

„A destrukciót csak az az etika győzheti le, amely nem a forradalmakból és nem a liberális világnézetből származik” — mondotta Zichy János megnyitó beszédében — Minden keresztény fogjon össze a romboló szellem ellen — Orsenigo nuncius: „Az erkölcstelenséget vissza kell szorítani új, előrelátó törvényekkel” — Zichy Gyula érsek: „Uj tatárjárás pusztít, a csüggedés és léha erkölcs” — Glattfelder püspök: „Leiket csak lélek hódíthat meg, nem pedig finánc, vagy rendőrkard”

Szmrecsányi egri érsek körmenetében kétszázötvenezer ember vonult fel

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

A katolikus nagygyűlések első nyilvános ülése mindig megszokta adni a magyar katolikusok szokásos évi táborozásának közelebbi célját. Az idei tizenkilencedik országos katolikus nagygyűlés első beszédeiből is mindjárt megállapíthatjuk, a tanácskozások milyen tenort fognak megütni s hogy az első felszólamlások után a többi is mit akar, mit hoz és mit kíván. Az idei hatalmas, méreteinél minden eddigi katolikus nagygyűlést felülmúló megmozdulásnak lelki mélységeiből először is a fájdalom hangja esendült ki, siratván a magyar katolicizmusnak a mult táborozás óta elhunyt két büszkeségét, Csernoch János hercegprímást és az apostolalkü püspököt, Prohászka Ottokárt. De a két elhunyt főpap gyászos emléke és példája is csak arra szolgál, hogy soha el nem muló szellemüknek fényessége mellett találják meg az élők és ittmaradtak a magyarországi katolicizmus továbbfejlődésének és államépítő gondolatainak haladási útját.

Az első főmotivum, amely mindjárt a megnyitó ülésen kicsendült az ünnepi beszédből, a békegondolat. A magyarországi katolicizmus, tudatában értékeinek és államfenntartó erőinek, szívesen fogadja el a keresztény felekezetek baráti jobbát, csak az a kívánsága, hogy az országépítő munkában a fegyvertársak fölösleges érzékenykedésekkel ne zavarják egymást és főleg ne provokálják meg gondolatlan támadásokkal a katolikusok szükségzerű ellentámadását. Ahogy Zichy János gróf, a katolikus nagygyűlés elnöke kifejtette, a torzsalkodó keresztények fölösleges és sokszor a tulsó oldalról mesterségesen szított viszálykodással csak a közös ellenség, a destrukció malmára hajtják a vizet.

Prohászka Ottokár életének és munkásságának legszebb álma, a magyar szívárvány Debrecen és Pannonthalma között csak úgy valósulhat meg, ha mindenki, aki a keresztény hit és erkölcs alapján áll, lelke egész munkáját adja oda e szép és fenséges gondolat alátámasztására.

A pápai nuncius és Zichy Gyula gróf kalocsai érsek a hitélet elmélyedésének eszközeire mutattak rá s a kalocsai érsek lelkes szavakkal szorgalmazta az egyetlen magyar szerzetesrendnek, a pálosoknak visszatelepítését. Hogy a multban a pálosok ott állottak mindenhol, ahol a nemzet testén sebet kellett gyógyítani, történelmi hivatásuknak most tehetnek

igazán eleget, amikor a nemzet annyi sebtől vérzik, mint a tatárjárást és a törökulást kivéve, talán soha. Itt kapcsolódott bele a katolicizmus feladatainak felsorolásába Haller István hatalmas felkészültségű beszéde, aki az idei katolikus nagygyűlés második vezérmotívumát esendítette meg azzal, amikor XIII. Leó pápa nyomdokain a szociális gondolkodás elmélyítését követelte, mint a katolikus egyház legelső program-pontját. Ma, amikor világnézetek csatáznak, bölesek, világpolitikusok és államférfiak görnyednek bele a romlásnak indult világ megváltásába, a katolikus egyház büszke lehet arra, hogy neki nincs szüksége teóriákra, ravasz és mindig csalódást hozó rendszerekre, a társadalmi rétegek egymással szembenálló acsarkodását egyetlenegy eszköz leszerelheti: az Evangélium.

Csanád püspöke, Glattfelder Gyula záróbeszédében az igazi katolikus önérték méltóságával hangoztatta, hogy a magyar életben az egész vonalon több önérték keil felmutatni a katolikusoknak, mint eddig történt. Rámutatva a magyar katolicizmus és a magyar állam viszonyára, a katolikus egyház és a felekezetek közti béke legfőbb zálogául azt a tételt tűzte ki, hogy az állam és minden tényező anyagiakban és közéletben, érvényesülés terén és jutalmazásban adja meg mindenkinek, amit a méltányosság és az igazság megkíván. *Suum cuique!* Ez az igazi béke alapja. *A katolicizmus, amelynek Magyarországon ezeréves érdemei vannak, foglalja el a magyar életben azt a helyet, amelyet többsége, multja és közjogi kapcsolatai révén megérdemel, szünjön meg a fölösleges féltékenység és az érzékenykedés a tulsó oldalon, adassék meg nekik is minden, amit megérdemelnek, de a megesenkitott magyar földet nem szabad belső viszálykodásoknak és felekezeti torzsalkodásoknak felszántaniok. A magyar katolicizmus sohasem felejtette el és nem felejtí, hogy az összes keresztényeknek közös ellenség ellen kell küzdeni.* Abból, ha keresztények torzsalkodnak, csak katasztrófa származhatik az országra. Ezt pedig nem akarják a katolikusok és nem akarhatják a keresztény felekezetek sem.

E gondolatok a főbb mérföldkövei annak a hatalmas utnak, amelyre a szónokok rávilágítottak. Részletes beszámolóink a nagygyűlés eseményeiről a következők:

A pápai nuncius mondja az első ünnepi misét

A XIX. Országos Katolikus Nagygyűlés vasárnapját két mise nyitotta meg, amelyeket a nagygyűlés tagjai számára a belvárosi főplébánia templomban tartottak. Reggel 8 órakor itt Orsenigo Cesare e. érsek, pápai nuncius csendes szentmisét mondott, amely alatt a kegyestaniórend főgimnáziumának vegyeskara Walter János dr. tanár vezetésével énekelt ma-

gyar miseénekeket. A templomot zsufolásig megtöltötte a közönség, amelynek sorából a mise a végén többszázán járultak az áldozáshoz. Kilenc órakor a templomban ünnepi főpapi mise volt, melyet Rott Nándor dr. veszprémi megyéspüspök pontifikált nagy segédlettel. Ezen a misén megjelent Gabriella főhercegnő, Miklóssy István Lajdudorogi püs-

pök, Zichy János gróf és Zsembery István dr. vezetésével az Országos Katolikus Szövetség és a nagygyűlés számos előkelősége. Evangélium után a szöszökre lépett

Lepold Antal dr. prelátus-kanonok.

Szentbeszédében hangoztatta, hogy a nagygyűlés tagjainak először a templomban kell találkozniok, ahol igyekeznek fenntartani a lételegységét a béke kötelékével.

— Zengjünk Aleluját — ugymond — annak a Krisztus királynak, akinek uralkodnia kell hazánkban is. *Veljünk együtt imádkozik ötmillió magyar katolikus az áldott magyar föld templomaiban és a jámbor családok tűzhelyén.* Mi katolikusok boldogok vagyunk, hogy az igazság országának lehetünk polgárai. A legötötebb megpróbáltatás idején boldogan függöcsztjük tekintetünket Isten két ragyogó szemére.

Krisztus érvényesülni akar az emberi társadalomban, az államban, minden emberi közületben és különösen a családnak életében.

— Ö mindenkinek ura és parancsolója és mindenki kötelei neki magát alávetnie. De a Krisztus királynak vasvesszeje nem sulyos, hanem könnyű teher, édes iga, mert Krisztus uralma tulajdonképpen *felszabadító uralom.* Krisztus mindannyiunkat testvérévé tett. Katolikus testvérek ne irigykedjétek és ne haragudjatok, hanem szeressétek egymást. Minden, ami a földön elválaszt minket, az mulandó. Krisztus csak azt fogadta el itt a földön, ami az embereket egybekötí. A szenvedésben és a munkában egyek vagyunk. *A szenvedésnek és a munkának öröksége, ez a két adomány, nem választ el bennünket, hanem összegyűjt.* Krisztus ezért lett a munka megdicsőítíje, a názareti

A katolikus társadalom vezérei a vigadói diszgyűlésen

A katolikus nagygyűléseknek az eucharisztikus körmeneteknél a legfontosabb és a legmélységesebb mozzanatai mindig a fővárosi Vigadó termeiben szoktak lejátszódni. A magyar katolicizmus és mondhatjuk így is, az ország színe-java, a születési és az értelmiségi arisztokrácia a vigadói nagygyűléseken a legnagyobb pompával és a legnagyobb odaadással szokott résztvenni, de *lent a sűrű széksorokban a magyar katolicizmus névtelenjeinek száza is ott szoktak lelkesedni, tapsolni és helyeselni.*

A Vigadó márványfalai között a katolicizmus legszebb igazsága, a demokrácia szokott érvényesülni.

Az idei megnyitó ülés alkalmával is főpapak találja, katonák fényes egyenruhája, a középosztály ünneplő feketéje és az egyszerű falusi emberek ruhája került egymásmellé, hogy így *külsőségekben is képviselje azt a testvériséget, amelyet a Kereszt nyomott homlokukra.* Az idén is a megszokott kép tárul az események krónikása elé, azzal a változással, hogy talán az idén még jobban telve voltak a termek, ha a zsufoltasgot egyáltalán lehet még fokozni s hogy a hallgatóság feje fölött az előkelőségeknek fenntartott erkélyen a modern technika legújabb vívmányai, megafonok röpitették az egyes szónokok szavait, a nem éppen szerencsés akusztikájú helyiségekbe. Ez az ünnepi ülés most is felejthetetlen szép és tanulságos volt.

Már jóval tizenegy óra előtt gyülekezett a nagygyűlés közönsége a fővárosi Vigadóban. Kocsikon, autókön, villamo-

Lázárnak, az ácsnak a fia, ezért lett a szeretetnek örökké hirdető apostola. Miért vagytok ti katolikusok boldogabbak, örömtelisebbek, mint akárki más a világon? Mert

örököltétek Krisztustól a szenvedés és a munka nagy ellenértékét is, a vigasztalást, a lelki örömet is.

— Mi a nagygyűléstünk hódolattal kezdjük, ami Krisztus királynak előtt. Leborulunk előtte, üdvözöljük őt: *Üdv a mi királynaknak! Áldott, aki az Urí nevében jó! Hozsánna Neki a Magaságban.*

A szentbeszéd után továbbfolyt az ünnepi mise, amely alatt a templom ének és zenekara Harnoth Arthur karnagy vezetésével Demény Dezső Szenterszöbet-miséjét adta elő. A mise végén a Himnusz nekeltek.

Megkoszorúzzák a Pázmány-szobrot

A Katolikus Írók és Hírlapírók Országos Pázmánygyűlése a régi szokás szerint a nagygyűlés alkalmából koszorút helyezett az Apponyi-téri Pázmány-szoborra. A koszorút nagy és díszes közönség jelenlétében reggel háromnegyed 9 órakor Tóth László dr., a Nemzeti Újság felelős szerkesztíje helyezte el a szoborra rövid beszéddel, amelyben reámutatott az ideálokra, amelyeket Pázmány neve a magyar katolikus írók és hírlapírók számára jelent. A beszéd előtt a Himnusz, utána pedig a Szózatot játszotta a dorogi bányászok zenekara.

A szoborkoszorúzás és az ünnepi nagymise után a résztvevő közönség a fővárosi Vigadó felé vonult, ahol az első nyilvános ültést tartották.

sokon özönlött a közönség a Vigadóba. A rendezőség és a rendőrség csak nagynehezen tudta a rendet fentartani. A megjelentek cserkészek és diszruhás rendőrök sordala között vonultak a Vigadó nagytermébe, ahol tizenegy órára előkelő közönség gyűlt össze. A diszhelyeket az elnöki emelvényen szemben József és Albrecht királyi hercegek, Izabella és Augusta királyi hercegnő, valamint Magdolna királyi hercegnő foglalta el kieéretével. Mögöttük az első sorokban az arisztokrácia hölgytagjai és a közelet számos kitünősége ült. Az elnöki emelvényen az elnöki asztalnál foglalt helyet Zichy János gróf, mint a nagygyűlés elnöke, tőle jobbra üresen állott az a szék, amely az előző esztendő katolikus nagygyűlésén Csernoch János bíboros hercegprímás helye volt. Balra Orsenigo Cesare pápai nuncius ült.

Az emelvény ülésén jobbra foglaltak helyet a püspöki kar tagjai, akik közül jelen voltak: Szmrecsányi Lajos egri, Zichy Gyula gróf kalocsai érsek, Radnai Farkas címzetes érsek, Glattfelder Gyula csanádi, Fetsler Antal győri, Mikes János gróf szombathelyi, Miklóssy István hajdudorogi görög-katolikus, Rott Nándor veszprémi, Virág Ferenc pécsi és Shvoy Lajos székesszevári megyés püspökök, valamint Bárdos Remig pannonhalmi főpát, azonkívül Horváth Győző, Kriston Endre és Zdravetz István felszentelt püspökök, Csizsárik János és Nemes Antal címzetes püspökök, Werner Adolf zirci apát, Burány Gergely, a csornapremontrei rend prelátus prépostja, Mészáros

János prelátnak, érseki helytartó, Lepold Antal, Drachos János, Breyer István, Brém Lőrinc, Igaz Pál, Schwarz Gusztáv, Vásárhelyi József, Turi Béla, Szémán István, Erdősi Károly, Révész István prelátnak, Tóth József nagyprépost, Kryszald Ottó prépost, Csávossy Elemér a jezsuita-rend, Vinkovich Viktor a Szent Ferenc-rend, Berecz Fidél az irlalma-rend, Hász Brokárd a karmelita-rend, Széchy János a piarista-rend tartományfőnökei, Székely Gyula szatmári püspöki helynök, Mihályi Ákos villersi apát, Kolányi Ferenc jáki apát, Berkes Ottó premontrai főigazgató, Kroller Miksa zalavári bencés apát, Subik Károly apát érseki igazgató, Aronffy Márton lazarista provinciális, Melles Emil apát, Weber Pál és Ivánovics Emil kanonokok.

Pál és Nagy Pál nyugalmazott államtitkárok, Nagy Árpád h. államtitkár, Karafiáth Jenő, Fröhner Mátyas, Homonnay Tivadar, Lingauer Albin, Pinter László, Almásy László, Kuna P. András, Petrovics Gyula, Czettler Jenő, Fitz Artur, Kocsán Károly, Szinyey-Merse Jenő országgyűlési képviselők, Martin Aurél a hittudományi kar dékánja, Korch Kristóf a közgazdasági egyetem dékánja, Szóke Gyula felsőházi tag, Preisz Hugó prorektor, Nélam Lajos, Vargha Damján, Reiner János, Hutya Ferenc, Baranyay Jusztin, Tóth Tihamér, Kiss János, Gerevich Tibor, Szegő Gyula, Szabó Vendel, Angyal Pál egyetemi tanárok, Simonyi-Semadom Sándor volt miniszterelnök, Nagy Emil volt miniszter, Oswald István kuria tanácselnök, Bara-

állandó tökéletesítésén dolgozunk. Ezért nagygyűlésünk demonstráló erőpróba helyett legyen alkalom lelkiünk felemelésére, legyen kiindulás egy bensőségteljes élet megkezdésére vagy folytatására, legyen megmozgatója ama belső rugóinknak, amelyek hivatva vannak belőlünk kiváltani mindazt, ami nemes és jó. A jövőben tehát katolikus nagygyűléseink legyenek elsősorban nagyszabású lelki-gyakorlatok és csak másodsorban társadalmi vagy politikai jelentőségű akciók, mert a mi erőnk nem a demonstráció, nem a kritika és nem kifogásolása mások tökéletlenségének, hanem az a hatalmas és intenzív erkölcsi érték, amelyet valódi életünk belőlünk kitermel.

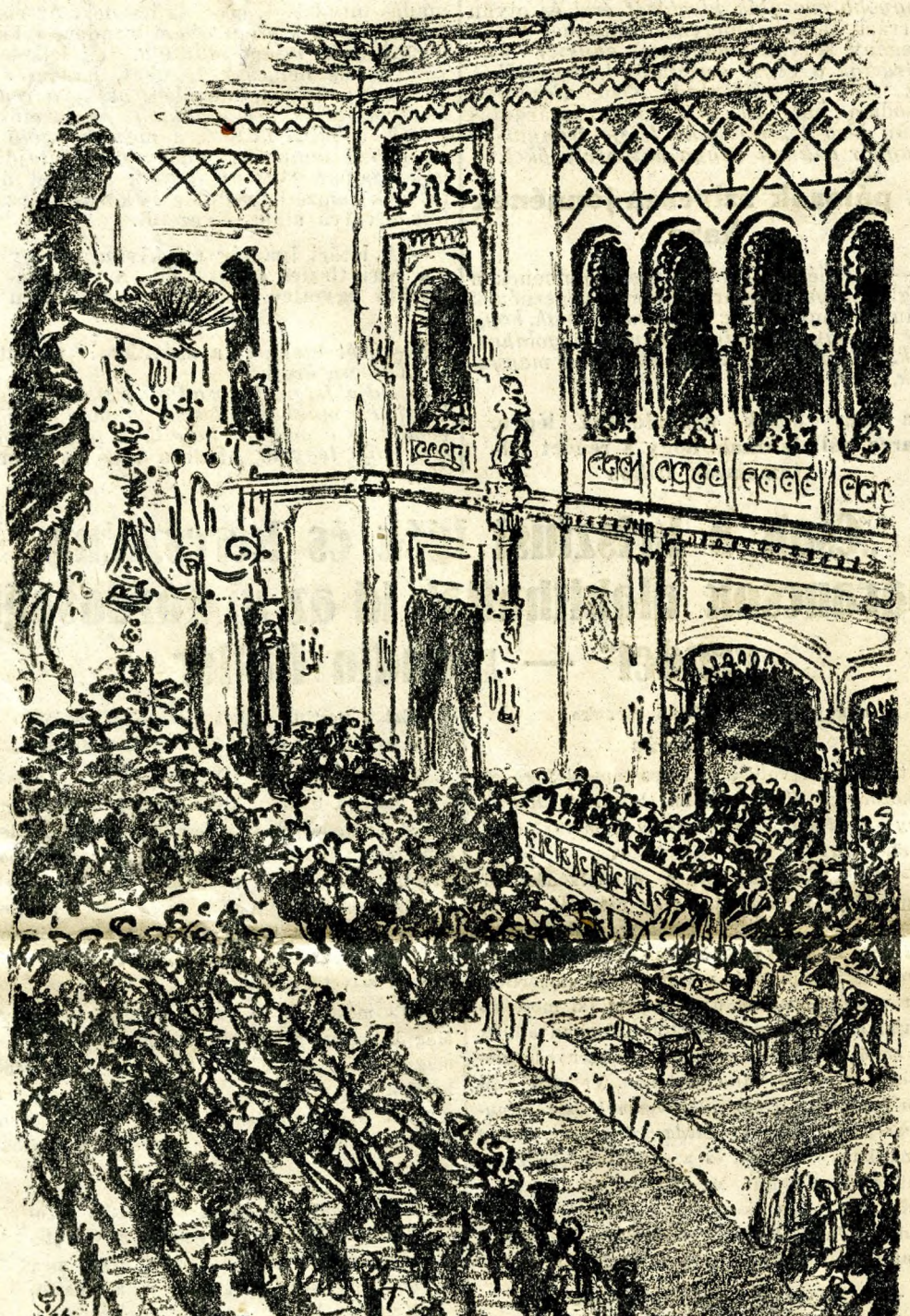
— A katolicizmus mindaddig, amíg hiteinek összességében nem fogja kifejezni az erkölcsösség kvintesszenciáját, lehet hatalmas társadalmi szervezet, lehet politikai hatalom, tényező az államfenntartó erők szempontjából, de soha sem lesz értékelhető, mint abszolút való, amelyre feltétlenül szüksége van a világnak. Az emberiség boldogulására ugyanis

nem az a legfontosabb, hogy eszuka okos, képzett, vagy művelt emberekből álljanak a társadalmak, hanem hogy az emberek jók, megbízhatók, becsületesek, tehát erkölcsösek legyenek a családban, a magánéletben és a társadalmi életben, állami életben egyaránt.

— Az egyház és a többi keresztény felekezet ne abban merüljön ki, hogy anyagiakat szorgalmazza vagy egymásnak Achilles-sarkait keresi, amit annyiszor tapasztalunk, — hanem abban a törekvésben legyenek egységesek, hogy

híveik erkölcsi nivóját emeljék, mert ezzel teszik a legnagyobb szolgálatot híveiknek, a társadalomnak és az államnak.

— És nem azért, hogy egymást lekücsinylík, lesajnálják, kritizálják és ezzel gyengítik önmaguknak és egymásnak az a tekintélyt, amelyre ebben a munkában az állam szempontjából is legnagyobb szükség van.

Diszgyűlés a Vigadóban vasárnap délelőtt (Makoldy József rajza).

Az emelvény másik oldalán foglaltak helyet a világi előkelőségek, közöttük a kormány részéről Vass József és Klebelsberg Kunó gróf miniszterek, a képviselőház részéről Huszár Károly alelnök, a felsőház képviselőiben Wlassics Gyula báró, a közigazgatási bíróság elnöke. Továbbá Apponyi Albert gróf, Apponyi György gróf, Széchenyi Viktor gróf, főispán, Széchenyi György gróf, Karácsonyi János gróf, Pallavicini György gróf, Csokonics Endre gróf, Somssich József gróf, Károlyi József gróf, Hunyady Ferenc gróf, Almásy Imre gróf, Sigray Antal gróf, Jankovich-Bésán Endre gróf, Forster Gyula báró, Huszár Aladár, Kray Kristóf báró, Ripka főpolgármester, Sipóc Jenő polgármester, Rottenbiller Fülöp, Dréur Imre, Schandl Károly, Gévay-Wolff Nándor, Szabóky Jenő államtitkárok, Degré Miklós a tábla elnöke, Ruffy

nyay Lajos, a Központi Sajtóvállalat vezérigazgatója, Cavallier József, az Uj Nemzedék felelős szerkesztője, Tóth László, a Nemzeti Újság felelős szerkesztője, Berkes Róbert, a Központi Sajtóvállalat igazgatója, Pinter Jenő tankerületi főigazgató, Egyed István táblabíró, Zsembery István, az Országos Katolikus Szövetség ügyvezető alelnöke és sokan mások.

Amikor a díszes közönség elfoglalta a helyét, az Egyetemi Énekkarok Kereszthy Jenő vezetésével elénekelték a Himnusz, amelyet mindenki állva hallgatott végig. A Himnusz fenséges akkordjainak elhangzása után

Zichy János gróf

lépelt az előadói asztalhoz és a hagyományos katolikus köszöntéssel: „Dicsőítsék a Jézus Krisztus”, — megkezdte előnői megnyitóját.

Erkölcsei nivónk emelésével teszünk legnagyobb szolgálatot a társadalomnak — mondja Zichy János gróf

Beszéde elején az elhunyt két egyházfejedelemtől, Csernoch János hercegprímásról és Prohászka Ottokár püspökről emlékezett meg kegyeletesen. Meltatta mindkettőjük nagyságát a küzdő, de egyúttal a szeretettel hirdető és gyakorló Anyaszentegyháznak egységesített típusai voltak, — mondotta — akiknek áldott legyen emlékeztük. Majd így folytatta:

— Nekünk katolikusoknak egy tekintetben el kell térni német testvéreink szokásától: ők ha tanácskozássra gyűlnek

össze, inkább másokról beszélnek, sem hogy saját ügyeikkel foglalkozzanak. Nekünk egyenként is arra kell törekednünk, hogy különben legyünk minden másvallású polgártársunknál. Legyünk lehetőleg erkölcsösebbek a magán- és közéletben is, türelmesebbek másokkal szemben, de szigorúak önmagunk megítélésében,

gyengédebbek, amikor mások gyengeségéről van szó, de erélyesek, ha önmagunk

„Munkára és áldozatokra van szükség”

— Nekünk, magyaroknak az a gyengeségünk, hogy szeretünk demonstrálni, de nem szeretünk komolyan és következetesen dolgozni. Boldogult Prohászka püspökünk sokszor hangoztatta erről a helyről, hogy nem a szónoklatokban, nem a felvonulásokban van a katolikus társadalom munkájának értéke, hanem abban, amit erőnk fokozása érdekében dolgozni és áldozni tudunk. Igenis munkára és áldozatokra van szükségünk. Tervszerű építómunkára, amelynek hivatása állandóan erősíteni társadalmunk épületének kereteit, gyarapítani tartalmát és

csak görögöt és szappanbuborék. Imádkozzunk és dolgozunk! — ebben van röviden kifejezve a mi programunk, de ha ezt jól végezzük, akkor erkölcsileg és anyagilag annyira megerősödhetünk, hogy nincs az a hatalom, amely velünk szemben fel merné venni a harcot.

— Az államoknak soha sem volt jobban szükségük értékes polgárokra, mint most, amikor alapjaik recsegnak és ropognak és soha sem volt nagyobb szükségük anyagi és erkölcsi értékeket termelő polgároknak, mint e pillanatban, amikor ugyiszóval mindent regenerálni kell. És az emberiség mégis a destrukció felé hajlik. Talán nem is tudatos, hanem etikátlanságánál fogva összetéveszti a kultúrát a civilizációval és ahelyett, hogy amaszt vinné előre, az utóbbit állítja helyére és erről teljesen megfeledkezik.

a valóságos áldozatokra, tehát olyanokra, amelyek fájnak, amelyek bizonyos kényelmekről és jólétről való lemondást jelentenek,

mert ezek nélkül minden aktivitásunk

— Kevesebb civilizáció és több kultúra, kevesebb máz és több erkölcsi kvalitás fogja szánálni a beteg világot, amely nem a találmányok által lesz boldogabb, hanem az által zökken vissza újból egyensúlyába, ha az abszolút erkölcsi értékek ismét elfoglalhatják az emberiség megbecsülésében az őket természetesen megillető helyet.

— A világ összes katolikus társadalmainak ezt a felfogást kell propagálniuk, mert ha így halad tovább a világ, amely a nyers erők mérkőzésében látja az emberi agy érdeklődésének végcélját és szellemi erőt brutális találmányokban és em-

berítő versengésekben meríti ki, feltétlenül visszasüllyed minden kulturájával együtt a barbarizmusba, amelynek nem lévén etikai tartalma, nem bírhat életképességgel sem, még kevésbé életető tulajdonokkal.

„A destrukciót az az etika győzi le, amely nem a forradalmakból és nem a liberális világnézeteiből táplálkozik”

— A destrukció elleni küzdelemben tehát nem a nyers erőnek, hanem az erkölcsi értékeknek lesz hivatásuk és szerepük, tehát a destrukciót nem a hadseregek és az államok rendőrségei fogják legyőzni, hanem az az etika, amely nem a forradalmakból, nem a liberális világnézeteiből, nem is az állami omnipotenciából, hanem a Kálvária tövében született meg az Úrvőzítő szívéből.

— Ha az összes keresztények ettől a gondolatától volnának telítve, nem lennének közöttük meddő és sivár testvérharcok. Akkor nem kiáltanának át Debrecenből Esztergom felé és nem kellene úgy visszakiáltani a kalvinista Rómába, mint ahogy azt Bangha páter kényszerült legutóbb Kalocsán megeselekedni.

— Ezek az összetűzések és harcok csak gyengítik azt a csekély erőt, amely ma a destrukció legkiűzésére rendelkezésünkre áll. Ha sikerrel akarunk küzdeni a világot végveszéllyel fenyegető szörny ellen, egymást kell megértőnünk, megbecsülnünk, egymás gyengéivel szemben kell elnézést gyakorolnunk és mindenek előtt egymás meggyőződését kell tisztelőben tartanunk. És én kérem katolikus testvéreinket, hogy legyenek ugyan erélyesek a lélek leggyengédebb meggyilkolásában is, de legyenek egyúttal enyegédek a leg-hatalmasabb erő kifejtésében, mert csak így találja majd meg a cselekvés azt a

harmóniát, amely a siker egyedüli biztosítója.

— És amikor sikerrel beszélünk, nem azokat az eredményeket értem, melyekből a hitóság táplálkozik, hanem azokat, melyek a köznek érdekében vannak. Szemem előtt nemcsak az egyház és a katolicizmus érdeke lebeg, amikor egyházam és vallásom erejének kifejtéséért dolgozom, hanem az egész világ érdekét látom magam előtt, amikor ezen a téren eredményeket és sikereket akarok elérni. Igen, állítom, hogy az egész világ jövője és boldogulása a katolicizmus jövőjétől és boldogulásától függ.

„Kárörvendően nevet a radikális tábor, amikor Balthazár szuperintendens belelő a katolikus berkekbe”

— A destrukció egységesen szervezkedik az egész világon, e célból felhasznál mindent és mindenkit, amit és akit felhasználhat. Itt az ideje tehát, hogy végre mi is szervezkedjünk ellene, nemcsak a katolikusok, hanem velünk szövetkezve mindazok, akiknek etikája elmentmond e szellemnek, ez irányzatnak.

Zichy János gróf végül szövetkezésre szólta fel az összes keresztény felekezeteket a destrukció ellen. E felhívása — mondotta — hívői és hazafias aggódó lelkeiből fakad.

— Dolgozzunk együtt, mielőtt a vízözön bekövetkezik, mert ha tovább is csak hangot és visszhangot adunk, egymás gyengéit firtatjuk és mérgezett nyilakkal lövöldözünk egymásra, akkor az a szellem fog diadalmaszkodni, amely bomlással fenyegeti a társadalmat és államot egyaránt.

— Hát nem látják uraim, — folytatta beszédét az elnök — miként nevet kárörvendően a radikális tábor, amikor például Balthazár szuperintendens belelő a katolikus berkekbe és amikor innen visszavölünk oda, csak azért, mert erkölcsi lehetetlenségnek tartjuk a szó nélkül hagyni a gyanúsításokat és vádakat, ne-

hogyan hallgatásunk által azt a látszatot keltsük, mintha azok a gyanúsítások és vádalk nem volnának alaptalanok. Nem látják ellenségeink ajkán a kárörvendő mosolyt, amikor az anyagiak terén fejlődik ki közöttünk rivalizálás és mértékkel mérjük azokat az előnyöket, vagy hátrányokat, melyek bennünket egy-

mástól elválasztanak, ahelyett, hogy önkéntelenül egyesítenők a rendelkezésünkre álló erőket.

„Igy vesztébe sodorják az államot!”

— Nem látják-e mindannyian és különösen ott tud, hogy

igy az államot is vesztébe sodorhatják?

— Tudom, azt fogják mondani némelyek, hogy egy katolikus nagygyűlés keretében nem illik bele ez a szózat, mert kongresszusaink hivatása nem az, hogy politikát csináljon. Akik ezt mondják, azoknak azt felelem, hogy normális viszonyok között ez talán igaz, de hozzátenném, hogy ma, a legválságosabb időben, mindennél fontosabb, hogy végrehalárra érvényesítsük azt a praktikus erőt is, amelyet a keresztény világnézet tartalmaz.

— Az egyház nemcsak teoretikus értékű szervezet, amelynek nincs köze az élethez. Ellenkezően. Hiszen maga Krisztus mutatta meg, miként lehet ezzel az erkölcsi világnézettel megdönteni a leghatalmasabb bálványokat, megfordítani a világ járásának kerekét és

esinált az akkori civilizációból kultúrát, azáltal, hogy belevitte az életbe és a lelkekbe az ő etikáját, amely a kereszténységnek életét, elemét, amely egyedül tud ma is diadalmasan szembeszállni a radikalizmus mindent felforgató és elpusztító fergetegével.

— És tagadhatatlanul így van, mert ezt az etikát nemcsak mi, katolikusok hordjuk lelkeinkben, hanem más felekezetű keresztény testvéreink is magukénak vallják azt. Ezért kell szöveteznünk, ezért kell összesíteni erkölcsi erőinket és nekünk — Üdvözlőnk világnézete letéteményeseinek — egy sorban haladva kell az ő nevében a világ megmentésére sietni. Ez az én hitem, ez az én meggyőződése.

— Ne legyünk tehát soha többé ellenségek, hanem maradjunk mindig ebben egymást megértő és támogató fegyver-társak. Ha ez politika, akkor ezt a politikát innen hirdetni nemcsak hogy nem tilos, hanem egyszerűen kötelessége minden jó magyarnak. Ha ez politika, akkor a katolikus nagygyűlések hivatása ezt a

politikát a gyakorlatban is érvényesíteni.

— Levonom a konzekvenciákat. Nekünk, magyar katolikusoknak ma három nagy kötelességünk van. Az első: dolgozni és áldozni szent ügyünkért. A második: magunkat egyénileg az erkölcsi színvonal legfelsőbb magaslataira emelni, lelkiéletet élni és magunkat állandóan tökéletesíteni. A harmadik: keresni a fegyverbarátságot mindazokkal a tényezőkkel, amelyek erkölcsi felfogásban velünk rokonok, hogy etikánk segítségével minél nagyobb hasznára lehessünk a köznek. Ha ezt a három nagy célt csak némileg is megközelítettük, csak jót tettünk magunknak és az emberiségnek, mert

ezzel önkéntelenül is alátámasztjuk azt a hatalmas fát, amelynek gyökerei az isteni világtörvényben, koronája pedig az emberi lelkekben van,

azt a kultúrát, amely anélkül lehet az emberiség látszólag diadalmasan haladó és civilizációjában ragyogó, de valóban kultivált, boldog és lelkeiben megnyugodott nem lehet soha.

— Ennek a kultúrának művelése legyen célunk, ez legyen törekvésünk, nemcsak azért, mert keresztény, katolikus ösztönünk ide irányít, hanem azért is, mert

egy hosszú, munkás, önzetlen és áldozattal teljes életen keresztül erre tanítottak meg minket: Csernoch János és Prohászka Ottokár.

— Ennek a két égbeszállott vezérünknek imáit kérve további munkásságunkra, nyitom meg ezennel a tizenkilencedik katolikus nagygyűlést.

A nagygyűlés hatalmas közönsége szünni nem akaró tapsal és éljenzéssel fogadta az elnöki megnyitót.

Ezután Zichy János gróf, a nagygyűlés elnöke felolvasta azokat a hódoló sürgönyöket, amelyeket XI. Pius pápához, Zita királynéhoz és nagybányai vitéz Horthy Miklóshoz, Magyarország kormányzójához intézett a nagygyűlés nevében.

Majd felkérte

Orsenigo Cesare

pápai nunciust előadásának megtartására.

A pápa követét, — amikor Orsenigo Cesare szólásra emelkedett, hogy felolvassa magyar nyelven készített üdvözlő beszédét — a közönség lelkes tapsal köszöntötte.

A nuncius magyar beszédében emlékezik meg Csernoch Jánosról és Prohászka Ottokárról

— Nem lehet e nagyszerű évi nagygyűlésen beszédbe fogni, — kezdte magyar beszédét a pápai nuncius — anélkül, hogy azonnal hódolattal meg ne emlékeznék arról, aki a nagygyűlést annyi éven keresztül bíborának fényével emelte és mindenkor okos szavával bölcsen vezette. Csernoch kardinalisnak kiválóan nagy történelmi alakja ma inkább tünik fel szomorú emlékezetünkben, mint más kor és követeli fiú hálánkat. És nem pusztán a kötelesség, hanem a szívem késztet arra, hogy a nagy primás mellett felidézzem Prohászka püspöknek szép és ragyogó alakját is, aki az ő meggyőző szavaival és utóéletében működésével annyi éven át felülmúlhatatlan lelkesítője volt az egyházhöz való hűséges ragaszkodásnak és rendületlen hazafiságnak.

Elismerését fejezte ki ezután a pápa követe,

hogy a nemes magyar törekvés felvirágoztatása, kulturális életünk és nemzetközi megbecsülésünk feltámasztása mellett a katolikus vallásos életet is emelni iparkodunk.

— Kettős haladás van a katolicizmusban — folytatja folyékony magyarsággal

— Közügyeteknek vezérei maguk is érzik, hogy szükséges az erkölcselleneséget visszazorítani, új előrelátó törvények által és hogy a társadalmi életnek szigorubb irányt kell adni.

— Az egyház szintén kigondolt az ő fia számára néhány orvosszert az erkölcsök hanyatlásának megakadályozására, a többi között a zárt lelkigyakorlatok intézményét a nép számára.

A pápa követe ezután részletesen szólott a zárt lelkigyakorlatok jelentőségéről és azzal a felhívással fordult a magyar katolikusokhoz, hogy szintén vegyék ki részüket a lelkigyakorlatokból.

— Szükséges, — fejezte be beszédét — hogy minden jó ember teljes erejével

gal és nem is nézi a kezében lévő magyar konceptust —, egy extenzió, vagyis külső és intenzív, azaz belső. A külső abban áll, hogy

a katolikus igazságot olyan lelkekhez vigyük, akik még nem ismerik, vagy félreismerik.

— A belső abban áll, hogy minél mélyebbre hatoljon a katolikus igazság azokba a lelkekbe, amelyek már megismerték. A külsőnek az a célja, hogy mintegy növelje a katolikusok számát, a belső pedig, hogy emelje a katolikusok minőségét. Néhány szót akarok mondani a belsőről. Ennek a belső haladásnak már néhány szép jelét veszem észre. Látom ezt abban a buzgalomban, amellyel a papság és a nép iparkodnak kiküszöbölni azokat a rendellenességeket, amelyek a háborúnak elkerülhetetlen következményei voltak.

— Nincs, aki nem tudná, hogy az emberi társadalom nyög egy nagy erkölcsi pusztulás és az eltévedések nagy özöne alatt. Az ujjáéledő pogány tanok ellen és a minket fenyegető veszedelmek közepette már nem elegendők a régi törvények és gyógyszerek.

dolgozzék azon, hogy a szíveket, főleg az ifjúságot a keresztény bölcsesség és az eucharisztia szeretete betöltse. Ez az én kívánságom a XIX. katolikus nagygyűlések számára. Csak az erényekben való szent versengéstől remélhető a nemzeteknek üdvössége és a népek közötti békeesség.

Beszédének elmondása után a nagygyűlés közönsége hosszantartó, lelkes óvációban részesítette a pápa követét.

nem látott magyar lelki nagyság, a fehér pátosok magyar rendje tint fel. Mig egyfelől istenes példájuk, igehirdetésük, lemondó életük erőt öntött a magyar lelkekbe, kezük munkájával erdőköt irtottak, földeket műveltek, ipart gyakoroltak s a

nemzeti jólét munkásai, emelői lettek. Ötven évig végezték munkájukat, amikor erre a pátos-eszményre és ennek a magyar rendnek áldott munkájára lecsapott a halál. Vértanúság lett a sorsa az egyetlen magyar szerzetesnek is. Százötven év óta idegen házakban lézengtek a rendnek a szülőházból kitiltott tagjai. Idegen földeken, idegen sirokban porladnak hantvaik, idegen fák idegen dalokat sutogtak felettük.

— A csonka törzs pihegő lelkét is gyilkos kór emészti: a fáradt esüggedés, a mult feledése, a mindent lebíró munka sokallása és a léha erkölcsök, a hitközöny, mely minden nagyságot előbb-utóbb letör és halálba sorvaszt. Ez a tatárjárás szörnyűbb az elsőnél.

— A magyar génusz újabb lelkierők, nagyobb energiák ideglázat éri és olyan forrást keres, amelynek hullámai ezt a szegény sorvadó nemzetet egyszer már felrúgták a végső pusztulás letargiájából. Ez volt a pálosrend első dicsősége. Csoda-e hát, ha a trianoni tatárdulás után bizó tekintetünk feléje irányul és magyar lelkünk vágya hazahívja őket.

A pálosok szívesen jönnének haza

— A fehér pálosok szívesen jönnének a régi hazába és ezer örömmel végeznének minden munkát, de kevesen vannak, hogy ezt a nagy feladatot maguk megoldhassák. Új tagok kellene, lánglelkű magyarak, akik

a nagy hősök nyomdokába lépve, arra vállalkoznak, hogy a rendet fel-támasszák itthon

„Csak a krisztusi ígék és keresztény parancsok alakíthatják ki az új gazdasági rendet” — mondja Haller

A nagygyűlés következő szónoka

Haller István

volt miniszter volt, akit zajos tapsal fogadott a közönség. Haller István előadását „Keresztény gazdasági rend, vagy kommunizmus” címmel tartotta meg.

— Ma a gazdasági élet a gondolkodás középpontja, — kezdte meg beszédét Haller István — ezt hirdette a német katolikus nagygyűlésen az osztrák kancellárja. Így van-e? Igen. Mert szenved és nyugtalan az emberiség. Vár valamit, valami újat. Az egyik, mert kívánja, a másik, mert fél tőle. Hogyan állunk mi ezzel a várással szemben? A szenvedő emberiség mást vár, mint ami van. Valamit, ami nem folytatása a ma gyötrelmének és reménytelenségének. Egy új gazdasági rendet, amely a munka gyötrelmén és a gond felhőjén kívül neki is hoz valamit. Mi lehet ez az új gazdasági rend? Ma kapitalista magántulajdoni rendben élünk. Ennek tagadása és kontrája a kommunizmus. Kell-e még ettől félni?

— A sorozatos bombarobbanások mint megannyi közeledő felhő mennydörgései megfélelték erre a nyáron.

— Melyik barlangban oldották el a láncokat ezekről a tájfunokról, tornádókról, lázadásról? Milyen megvetésből kelték ki ezek a bombák? Mi döngött állandóan a mai gazdasági rendnek a kapuit és mi feszíti a társadalom ereztelkeit? Ki a tettes? Szálljunk-e harcba ellene, vagy pedig, mint a kobra előtt az őserdők kis vadja, várjuk megbüvölve, tehetetlenül, hogy lenyeljen és elemésszen? Hiszen folytonosan sülyed a barométer, jelzi a vést, nyugtalanító érzés reszket a lelkekben, mint a levegőben, mikor az első villám elsuhan a tetők felett.

— Figyeljék meg az elöretelt hadállásokat. Aki látószemmel néz, nem mondhat mást, mint azt, hogy ha nem jelenik meg a színén egy új döntőerő, akkor a kommunizmus nem fog hiába várni, hogy a kapitalizmus elaggott kezéből kivége a kormányrudat. Be kell ezt várni? Be akarja ezt várni a mai gazdasági rend, amelynek fülébe felhatolt az elgögedetlenség moraja, tudja, hogy halálos betegségben van, keresi az okot a föld kimerülésében, a törvényekben és intézményekben. Ezeket próbálja javítani. Iger többtermelést, szociális törvényeket. Sok a jóakarát és dicséretes ambíció. Az eredmény: sok-sok áldozat, folyton újabb törvény és intézmény egyfelől, fokozatos gyengülése másfelől mindannak, amit erősnek akarunk látni. A régi szellemet legyűrte az új, a pogány.

— Liberális nemzetgazdák, pozitív filozófusok, materialista történettudósok és mindezek gondolatának népszerűsítői uralomra segítették azt a felfogást, hogy a gazdálkodás célja a nyereség, a pénz.

— Az eszköz cél lett, a pénz bálvány és vele az ember is sróf, vagy csak szeg a kapitalista gazdasági rend gépezetében.

— Mit kell itt tenni? Csak egyet lehet:

— Hétszáz évre a magyar pálosrend születése után, — folytatta beszédét Zichy Gyula gróf — egy új tatárjárás tombolt végig a magyar földön. Csak az a siralom, hogy ez a vést nem volt mult orkán, hanem a már tetet-lelket ülő halálós kórrá lett. A régi szép haza visszajáró álomná lett bennünk. Levágták karjait, fejének díszét, minden ékességét s a csonka törzs körül mérges fegyverekkel idézik eléje a végső pusztulást. De ez még nem elég!

és vele a nagy katolikus és nemzeti feltámasztás munkásai, hősei is lesznek. Az első férfiak, akik a szent célt minden ment feláldoztak, már utnak indultak. Új lelkeket várnak, de nemcsak tagokat, hanem áldozatkész, nemes jötevőket, akik a rend hazaköltözését anyagiakkal is lehetővé teszik. A pécsi házikó, a mecseki szőlő s az a régi templom, amely már tulajdonuk, csupán szerény kezdet, amelyet általános nemzeti buzdulás és közös áldozat lesz hivatva sikerre vezetni.

— A letört igazság azt kívánja, hogy a régi tisztos örökségből a hazaképzülő egyetlen magyar rend szintén részesüljön.

Beszédét ezekkel a szavakkal végezte be Kalocsa érseke:

— Adja Isten, hogy a Pálosrend mielőbb köztünk munkálkodhassa a magyar jövendőt és a magyar katolikus feltámasztás tényezője legyen. (Lelkes taps és éljenzés.)

Ezt a pogány lelket kieserélni, kezéből a gyeplőt, az ostort kivenni és uralomra juttatni a keresztény lelket.

— Nekünk birtokunkban vannak azok az erkölcsi erők, amelyek kialakítják az új gazdasági rendet: a Krisztusi ígék és keresztény parancsok. Ez volt az a szellem, amely a kapitalista gazdasági rendet megelőzően az élet törvénye és formálójá volt. A racionalizmus és materializmus a gazdasági életből kiszorította a szívet és a lelket.

— És most már feltehetek feltett kérdésekre. Meg kell-e várni míg a terhelt és keserű tömeg a meggyűlölő kapitalista gazdasági rend kezéből kicsavarja a kormánypálcát és a gyeplőt a kommunizmus kezébe dobja? Nem kell és nem is szabad. Az orvosság a kezünkben van.

— Kiáltjuk oda nekik Prohászka Ottokárral: „Fel fogjuk emelni a verejtékező embert, mert a kereszténység meg nem engedheti, hogy benne az eleven Krisztus képet a világ meggyalázza.

— De sietnünk kell. Hannibal ante portas. Fel a fáklát! Álljunk ki vele a viharba. Világsunk bele a legmélyebb szociális és gazdasági problémákba és kiáltjuk oda a millióknak: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradotok és terhelve vagytok és én megennyhílek benneteket.”

Zugó taps fogadta a nagyhatású beszédet.

Női kalapokban
az új **FRIEDMANN**
vezeték VI., KIRÁLY-UTCA 8.
(az udvarban)

Alakit, fest legdivatosabban!

Még néhány
3-4 szobás lakás
és
2 szobás garconlakás

Délvasutnál (75-ös villamos első megállóhelye) minden komforttal, i., Bőszörményi-ut 3/a és 3/b számú bérházainkban, lakásonként melegvízszolgáltatási és melegvízfűtési berendezéssel, (külön járulék nélkül)

könnyű feltételek mellett
novemberi beköltözésre olcsón bérelhetők

Bővebbet (vasárnap is) **SAJO LEO** vállalat irodájában, VI., Nagymező-utca 37.

„Kötelesség a katolikus vagyoni fölény elavult legendájával szakítani“

A vasárnapi diszgyűlés utolsó szónoka
Glattfelder Gyula dr.

Csanádi püspök volt, akinek előadása elé nagy várakozással tekintett a nagygyűlés közönsége. A csanádi püspök „Suum cuique” címmel tartotta meg hatalmasan felépített beszédét.

— A katolikus nagygyűlések ünnepi hangulatában — mondotta — az itt egybegyűlő s ide figyelő lelkek megszokták már fenséges elvek és eszmények szférikus magaslataiba emelkedni s a mindennapi élet követelményeiről szinte megfedkezve szárnyalni. Kinyilatkoztatásokban gyönyörködni s merész tervezetek mámoros hangulatában a jelen bajaitól elfordulva, a vigasztalóbb jövő reményei közé menekülni.

— Amde hiba volna a földi élet feladatainak megoldására teremtett embernek lelke szárnyain mindig az égi magasságokban uszni, mikor az Isten országát itt lenni is kell építeni s mikor elveket igazságokat és jogokat a menyország számára is a földi kötelességteljesítés útján kell gyümölcösíteni.

— Ennek elgondolása teszi kötelessé-
ne várjon mindent az államtól, mert az állam kinyújthatja támogató kezét a lelkiélet felé, de a feladatot helyettük el nem végezheti, mert lelkét csak lélek gyógyíthat meg s nem finác, bürokrata vagy rendőrkard

— Azonban, hogy ez a rettenetes erköcsi és anyagi terheket cipelő magyar állam oly megértéssel siet az egyház támogatására, mintha lelki, jogi és gazdasági integritásának teljes birtokában volna, azt a katolikus magyarság ünnepein illik köszönettel elismerni.

— A magyar katolicizmus utolsó száz esztendejének történetében alig találók vigasztalóbb jelenséget, mint hogy több évtizedes kitartó agitáció után sikerült elérni, hogy a magyar kormány kultuszminisztere útján azt üzeni a nagygyűlésre felvonuló katolikus tábornak: *Előrel! Amikor Klebelsberg gróf kultuszminiszter a katolikus nagygyűlést ugy köszönti: „mint a magyar közművelődés felelős vezetője, a katolikus nagygyűlés előestéjén bizalommal nyújtom oda az organizáció és reorganizáció nagy művéhez segítő-kezem”, akkor*

a magyar katolicizmus ezt a gesztust nem udvariasságnak minősíti, hanem mint az állam és egyház közös szent célra törekvésnek szándékát üdvözli s a maga erejének a nemzeti haladás híu szolgálatába állításáva' viszonzozza.

— Hogy a magyar állam ünnepi üdvözléte nem pusztán szó, azt ezen a beszámoló színtén illik hangosan kifejezésre juttatni. Az állami költségvetés ézevi számai szólnak első ízben róla, hogy a katolikus egyház számára a magyar kincstár segélyforrásai szintén megnyitottak. A nyugdíjas papok száza s a theologiai tanárok érdemes kara nem kénytelenek többé a háboru szülte vagyronromlás nyomorúságát s nyelni, mert kultuszminiszterünk s kormányunk többi igazságosan gondolkodó tagja felismerte, hogy

kötelesség a katolikus vagyoni fölény elavult legendájával szakítani s előteremtette azt az évjáradékot, mely az egyház ezen érdemszolgáinak legalább legszerényebb megélhetését biztosítja.

— Meghajton az elismerés zászlaját a magyar állam és kormánya előtt azért is, mert azon felül, hatmillió pengő beruházási segélyt juttatott templomaink, zárdánk, iskoláink és nevelőintézetaink számára.

— Értsük meg, amikor koncepciózus és világosan látó kultuszminiszterünk a realitásokat annyira átfogó pénzügyminiszterünk jóakaró támogatásával az egyház segítségére sietett, annak jelentősége nem annyira a kifizetett összegben van, mint inkább a változott helyzet konzekvenciáinak levonásában. Mert bátorság kellett ahhoz, hogy a közvéleménybe beidegződött balvéleménnyel szemben, mintha a katolikus egyház kimeríthetetlen anyagi lehetőségekkel rendelkeznek, illetékes tényező megmondja hogy a magyar katolikus egyház elszegényedett. Amint hogy bátorság kell ahhoz, hogy ennek a ténynek tudatára magunk is ráeszméljünk. Nekem igazán nincs kedvem az utszélre ülni s a szegény Lázár koldusdalára zendíteni, de azt igenis felemelt fővel kiáltom világá, hogy a magyar katolikus egyház is áldozata a világháborúnak. A haza oltárára tette mindenét. Nem sajnálja. S ha ugy fordulna a világ sora, újból megtenné. Részleges adatok felsorolásával nem akarom ronfani az ünnepi hangulatot, de annyit röviden jelezhetek, hogy az egyházi közszükségletek ellátására kötelezett

összes főpapi és közalapítványi tiszta jövedelemnek közel felét szolgáltatják az állampapírok, melyek értéküket veszítették, az egyházi földbirtok az országosönkítés és földreform folytán igen nagy mértékben csökkent s ami legkatasztrofálisabb, az egyházi alapítványok, melyek hozama elérte a javadalmi vagyon jövedelmét, hadikölcsönre változtak.

güinkké, hogy a katolikus hit és élet érvényesülésén fáradozva vizsgáljuk: részesül-e a mi egyházunk Magyarországon is abban az elismerésben és támogatásban, mely nemcsak dicső multjánál, de mai célkitűzéseinél, fenkölt világszemléleténél, a magán- és közéletet megszentelő s ezzel a legnemesebb energiákat felfokozó befolyásánál fogva megérdemelt?

— Mert panaszok is hangzanak, vádák is süttognak, röpöködnék. Pedig a lapangó gyanu helyett jobb az indokolt és jogos kívánalmakkal a nyilvánosság elé lépni s ha van orvosolni való, azt bátran szorgalmazni.

— Annál nyugodtabb lélekkel indulhatunk el ezen az úton, mert felemelt fővel és biztató örömmel vallhatjuk, hogy nincs ma a világon államhatalom, mely több jóindulattal és megértéssel viseltetnék a kereszténység eszményével s az egyház munkájával szemben, mint a magyar. S ha bárki azt látná, hogy a magán- és közélet sok megnyilvánulása nem fedi teljesen a katolikus eszményt, keresse a magyarázatot önmagában is s a társadalmi tényező gyengeségében és inaktivitásában is, mely Magyarországon különösen bántó, de

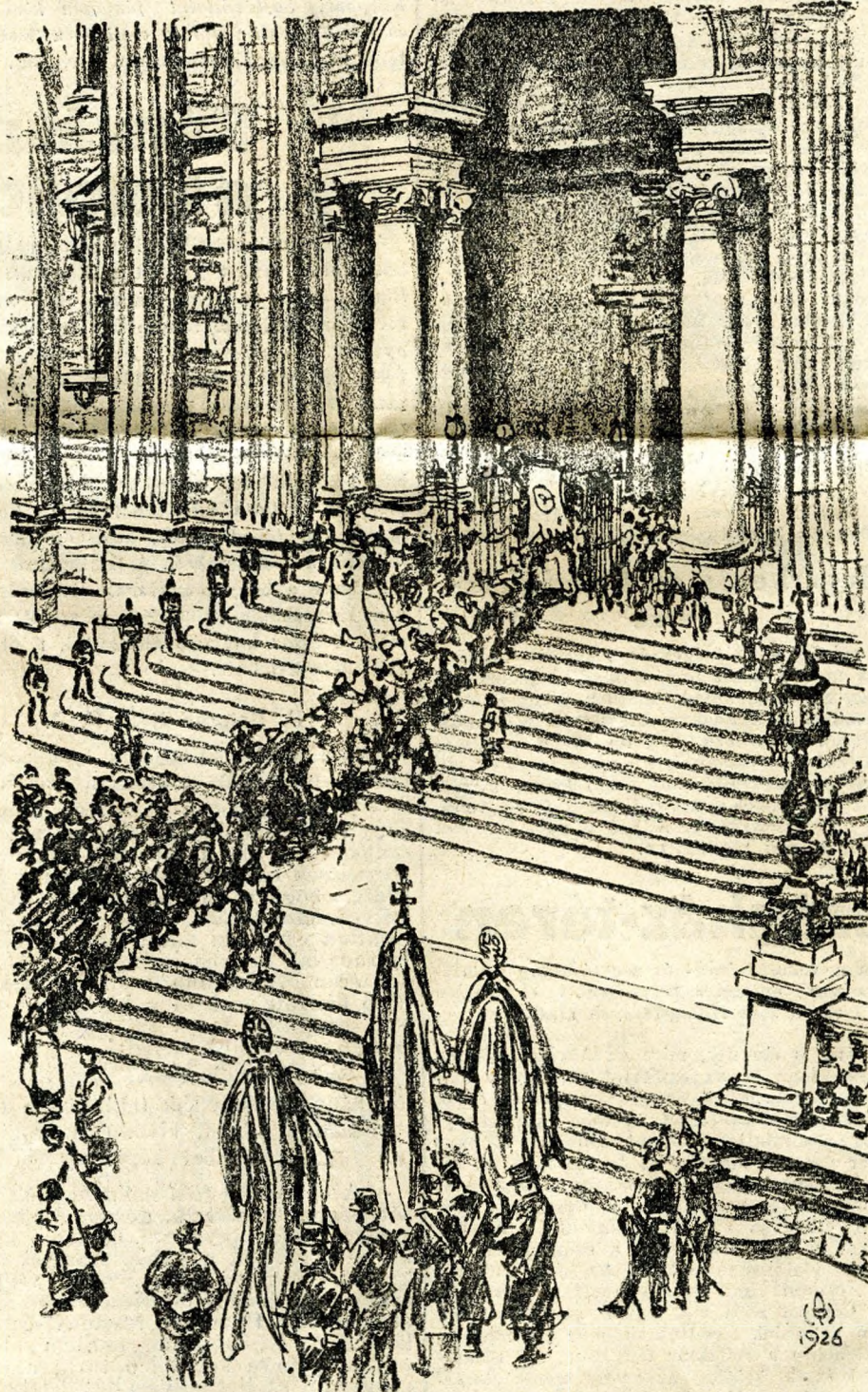
— Ez az összeomlás magyarázata annak, hogy míg más felekezeteknél saját jövedelmükből, de leginkább államszegélyből, hívónként 6 pengő 21 fillér, — a ma-

ménye, hogy a világi hatalom vegye át az egyházak fenntartásának minden gondját, sem az államnak, sem az egyháznak nem adja meg a magáét. Az állam teljesítőképességének határai vannak, az egyház pedig eszméljen rá, ha maga nem feszíti meg erejét, nem kelti fel hívei áldozatkészességét, engedji, hogy a kezdeményezés és alkotás vágya elsorvadjon és ölbetett kezekkel várja a mindemható állam mindenre kiterjedő gondoskodását, önmagát itéli kiskorúságra. Azt hiszem,

az egyenlő elbánás elvi követelménye senki jogos érdekeit nem érinti.

— S meg vagyunk győződve, hogy e haza minden komoly egyházi szervezete és tényezője a béke és megértés jelszavát fogja üdvözölni abban a követelményben: egyenlő mértéket mindenkivel szemben! Alkalmazzuk ezt az igazságos kulcsot ne csak az anyagi, hanem a jogi és hatalmi téren is. Szeretnék a lélekre- és szenvedélyrehabilitás bűvészi erejével bírní, mikor érintem a panaszokat, melyek túlról ugy bugnák, mintha itt középkori pápista zsarnokuralmat restaurálnánk, emitt meg azt morogják, hogy a mi embereink a keresztény Magyarországon lassankint minden állásból kiszorulnak. Hát mi értelme a nyilvánvaló tények durva letagadásának? Vagy

mi haszna az országnak abból, ha vérgisértő formában azt vitatják, hogy mi katolikusok nem engedjük érvényesülni más vallásu honfitársainkat?

Szmrecsányi Lajos egri érsek elindul a körmenettel a Bazilikából

(Makoldy József rajza.)

gyar katolikusoknál mindkét forrásból csak 4 pengő 31 fillér jut egyházi és iskolai célokra, vagyis országos arány szerint a katolicizmus 10 millió pengővel hátrányban van.

— Ezzel a ténnyel szemben a katolikus magyar egyház szörnyű gazdagságról beszélni dajkamese. Ellenkezően a hazai katolikusoknak önértékdiktálta kötelessége nem fenyegetőzni és üldözésről panaszokdni, hanem méltósággal sürgetni az egyenlő elbánást. De óva intek mindemkét:

ne várjon mindent az államtól, az egyházi élet számára.

— Az állam egyenlő mérték alkalmazásával biztosítsa a legszükségesebbet minden egyház számára, de akinek az az esz-

— Nem jobban szolgálta volna-e az igazságot és békét az az eredetiségre törekvő jó ur, aki nagy kérdéseket apró szellemeskedésekkel szeret megoldani, ha nem azt kérdi gúnyosan: „miért nem akarják a katolikusok tűnni, hogy az ő hittestvéreik számukon felül szolgálhassák a hazát”, hanem természetesen találja és hirdeti, hogy ha ma a katolikusok talán kevésbé érvényesülnek; lesz bizonyára idő, amikor az arányszámon felüli érvényesülésüket készségesen fogják a másik oldalon elviselni.

— A tulsó parton haladó testvérek felé, akiket az indulat néha ugy elragad, hogy tisztán nem is látnak, szálljon a kéréző szó, mely a közös anyára és a közös bölcsőre emlékeztetve figyelmeztet, hogy mi is itt vagyunk, az élethez mi

Mielőtt

SZŐRMEBUNDA

vásárlására elhatározná magát, saját érdekében tekintse meg

Arányi és Társa szűcsök

IV., Váci-utca 11 B. félem. Tel. T. 234—19. szőrmebundáit.

Készpénzárón kedvező fizetési feltételek mellett vásárolhat

Hozott anyagból is prémezéseket, átalaktásokat és javításokat jutányosan vállalunk.

is jogot szereztünk s méltányos elbá-

— Ha innen is, túlról is megszokják a kölcsönös megélhetés szükségét hirdető üzleti elvet a társadalmi és jogi viszonylatokra is alkalmazni, akkor megszűnik majd az az elfogultság, amellyel egymással szemben viseltetünk a közös cél nem-csekély kárára. Akkor nem fog megütközni azon senki, hogy a katolicizmus javára történelmi átértékelés van folyamatban. Mert ez is bőszi egyik-másik máshitü honfitársunkat. Pedig ennek az igazságszolgáltatásnak meg kell történni abban az arányban, melyben a levéltárak megnyitnak s a multat a költői képzelet játéka helyett okmányokból rekonstruálják. Lehetett mesterségesen fenntartani a magyar katolicizmus nemzeti alsóbbrendűségének balvéleményt — csendes katolikus asszisztencia mellett is — míg a vallásháborúk és szabadságharcok egy zászló alatt folytát s annak gondolata a fogyasztóos állami önállóság korában tovább élt; de mióta az ország oly független lett, hogy talán a legelkeseredtebb Koppányoknak is elég, azóta ennek a bűnbak-keresésnek és első-meg másodrendü hazafiak kategóriájába való sorolásnak lehetősége megszűnt.

— A kölcsönös méltányosság szellemének érvényesülése esetén majd megérti mindenki, mért őrzí oly kényes szigorúsággal a katolikus egyház a maga hitelvi és szertartási rendjét s mért zárkózik el e téren — a társadalmi és politikai együttműködés minden odaadó szolgálata ellenére — bármínó kooperációtól.

— Ne higgye senki, hogy bármínó szűkkeblűség, vagy gyűlölet akadályozza meg a közös istentiszteletek lehetőségét, melyek némelyek szerint a lelki összeforradásnak volnának balzsama.

— E téren kizáróan a saját, a megalkuvás látszatát s kizáró hitünk komolysága érvényesül, melyet legfőljebb az az emberi tekintet támaszt még alá, hogy felelősségünk lehetőségének határain kívül álló tapintatlanság vagy tülbuzgalom elbicsaklásával szemben ugy a magunk, mint mások hitének becsületét megvédjük.

— Suum cuique! Egyforma mértéket, egyforma szabadságot, egyforma életlehetőséget, egyforma becsületet mindenkinek. Ha feltékenység és látszólagos megalkuvás helyett méltányossággal és bizalommal viseltetünk egymással szemben — az isteni gondviseléstől remélve a történelmi szakadékok áthidalását — az állami, társadalmi és gazdasági élet porondján győzhetetlenek vagyunk. Ha megoldhatatlan kérdések körül testvérháborúra kevererünk, elbukunk.

— Amikor ég a keresztény kultúra és emberi civilizáció háza, mely mindanynyunk vallási, etikai, történelmi és gazdasági legdrágább értékeit rejtegeti, távolítsa el magától mindenki a lelkiéret lefokozó elfogultságot s szolgáltatson igazságot minden jóakarótnak.

— S ezt a kérést a kölcsönös megértés érdekében a katolicizmus talán legszigorubb szenvedélyesen támadott hittételének el nem akudott elvi alapján hangoztatom. Az egyedül üdvözítő egyház hittételét a katolikus Credoval étem utolsó lehetetég vallom, de ugyanaddig fog biztatni és reményit kelteni katolikus leltem optimizmusa, mely a tétel minden sértelemessége mellett védelmet talál az ember számára az ő jóhiszeműségében.

— Legyen ur a meggyőződést tisztelő, a szeretet törvényét mindenkivel szemben alkalmazó lélek mindenütt, s akkor az emberiség és a kereszténység és a keresztény Magyarország döntő küzdelme elé bizalommal indulhatunk.

Ne vásároljon

CSILLART

előbb tekintse meg

csillár-műhely mintatermét

VI., Lázár-utca 13. sz. Címre ügyelni!

Negyedmillió ember vett részt az eucharisztikus körmenetben

Minden katolikus nagygyűlésnek fénypontja a délutáni eucharisztikus körmenet szokott lenni, amikor megmozdul Budapest, ez a szívtelen körmenet, s gazdagok és szegények, katonák és civilek, papok és világiak a legszépesebb díszmenetben viszik végig körmenetben az Oltáriszentséget. Az idei eucharisztikus körmenetnél

olyan tömegek lepték el a Bazilika környékét már délután két órakor, amilyeneket még Budapest sohasem látott.

A rendőrség és a rendezőség számítása szerint körülbelül negyedmillió ember vett részt abban a tüneményes felvonulásban, amely a legkedvezőbb időben délután három órakor kezdődött és este félhét órakor ért véget.

Gyülekezés a Bazilika előtt

Délután két órakor már népes a Bazilika környéke. Vezényszavak pattognak a levegőben, cserkésztrómbák szólnak, a katolikus szövetség egész vezérkara dolgozik, hogy minden rendben menjen. A vezetés közlül Orbán József, Zsembery István, Feltelet Márton, Schág Károly, Becsky Arzén, Uher Károly, Hivatal József, Früchtl Ede és Jámor Dezső szorgoskodik teljes odaadással, hogy a mellékutcákból egyre özönlő egyesületeket, iskolákat, egyházközségeket elrendezik. A rendőrség részéről Török János rendőrfőparancsnok, Domonkos Gyula rendőrfőtanácsos és Wolkenberg főfelügyelő vezetésével egész sereg tisztviselő és tiszt vigyáz a rendre. Pontosan három órakor megszólalnak a Bazilika harangjai és a színpompás menet elindul. A körmenet élén egy szakasz lovasrendőr halad, utána cserkész zenekar s a cserkészcsapatok katonás rendben.

Közül kétezer cserkész vonul fel parancsnokai vezetésével. Ezután következnek a fiúiskolák, a leányiskolák, a nőegyesületek és nőkongregációk a Szent Margit Kör. Felülnést keltenek az egyetemi és főiskolai ifjúság csapatai teljes díszben, sapkában s a díszjelvényekkel. Ott van a Szent Imre Kör, a mindkét Szent Imre kollégium, az Americana, a Turul Szövetség és az összes bajtársi egyesületek. Utánuk jönnek a férfi egyesületek és a férfi kongregációk a vasutasok kétezer monstre küldöttsége, élükön a vasutas zenekarral, a férfi Mária kongregáció, a Keresztényszociálisok a MÁV-gépgyár zenekarával, a különböző férfi egyesületek, a postások nagy küldöttsége a postászenekarral, a bányászok: a dorogiak és a tatbányaiak, valamint a felsőgallaiak két zenekarral, a felsőgallaiak a tűzoltózenekarral, mert a bányavállalat nem engedélyezte a bányazenekart. Mindenki érdeklődve nézte az Ébredő Magyarok feketeinges csoportját, akiket Rákóczi Béla vezetett. Utánuk következtek a környéki plébániák, a nagygyűlés vidéki résztvevői, a

budapesti plébániák és egyházközségek, a Szociális Missziótársulat, a harmadrendiek, a Központi Oltáregyesület és a női szerzetesrendek.

A végeláthatatlan menet után, amely két és félóra hosszágú volt a Bazilikától az Országház-terig, a rendőrszenekar következett Szöllösy karnagy vezetésével. Majd a fővárosi világi és szerzetes papság. A szerzetesek színes csoportját a prelátusok hosszú sora zárta be.

Ott volt Török Kálmán egri prépost-kanonok, Venczel Ede prépost-kanonok, Lepold Antal prelátus-kanonok, Révay Tibor prelátus-kanonok, Mosonyi Dénes prelátus-kanonok, Pataky Arnold, Weber Pál, Csizsárik János, címzetes püspök, Brém Lőrinc prelátus, Ivanovics Emil prépost-kanonok, Mészáros János érseki helytartó, Drahos János prelátus-kanonok, Csernyus Mihály. Majd a püspöki kar tagjai következtek: Horváth Győző és Kriston Endre felszentelt püspök, Bárdos Remig pannonhalmi főpát, Shvoy Lajos székesfehérvári, Rott Nándor veszprémi, Mikes János szombathelyi, Glattfelder Gyula osanádi, Virág Ferenc pécsi püspök, Radnai Parkas címzetes érsek, Zichy Gyula gróf kalocsai érsek. A menetet Orsényi Csare pápai nuncius zárta be. Ezután következett a fényes asszisztencia, majd Szmercsányi Lajos egri érsek az oltáriszentséggel, vitéz Subik Károly apát irodaigazgató kíséretével.

Az Oltáriszentséget mellett kétoldalt cserkészek, a Szent Imre Kör, a Ferenc József-intézet és diszsisakos rendőrség haladt. Közvetlenül az egri érsek után Ripka Ferenc Budapest főpolgármestere következett, majd József királyi herceg, Izabella királyi hercegnő, Horthy Miklósné, Gabriella királyi hercegnő, Albrecht királyi herceg kíséretükkel, továbbá Vass József a kormányzó és a kormány képviselőiben, Wlassich Gyula báró a felsőház, Huszár Károly az országgyűlés képviselőiben. Az előkelőségek közül még a következő neveket sikerült feljegyeznünk: Apponyi Albert gróf, Károlyi József gróf, Csekovich Gyula gróf, Karafidhi Jenő, az országgyűlés háznapja, Zichy János gróf, ifj. Zichy János gróf, Zichy Aladár gróf, Patacsy Dénes, Mattyasovszky György, Ivády Béla, Majláth József gróf, Karácsonyi Jenő gróf, Kuna P. András, Petrovics Gyula, Dréhr Imre, Jalsovszky Jenő, Apponyi Albertné grófné, Mayer János, Széchenyi Viktor gróf, Szinnyei-Merse Jenő, Ruffy Pál, Skerlecz István báró, Zichy Jenő gróf, Degré Miklós, Szöke Gyula, Gévay-Wolff államtitkár, Angely Róbert, vitéz Fábry Dániel őrnagy, Egyed István, Baranyay Jusztin, Baranyay Lajos, Berkes Róbert. A magyar királyi honvédség minden fegyvernemből összeválogatott tisztikarát Lencz Albin dandárparancsnok és Banghu Imre tüzérkapitány vezette.

Megérkezés az Országház-terre

A polgári előkelőségek és a katonai küldöttségek után a Szent István Bazilika plébániája és egyházközség haladt, majd a Szent Domonkosrendiek és a Regnum Marianum plébániák. Pontosan félhat óra volt, amikor a hatalmas körmenet a fellobogozott utvonalon és az Alkotmány-utca kivilágított háza között megérkezett az Országház-terre. Főleg a földművelésügyi minisztérium és a Kuria palotája volt nagyon szépen kivilágítva.

balra a vasutas ének- és zenetársaság szimfonikus zenekara helyezkedett el vakító fényű rögtönzött villanyfáklyák alatt.

Ott óra is elmúlik, mire az Alkotmány-utca közepén feltűnik az emberfelek fölött a baldachin, amely alatt Szmercsányi egri érsek viszi az Oltáriszentséget. A több százézeres tömeg mozdulatlanul, mint valami roppant tenger fogadja magába az érkező főpapok díszes köntösi seregét. Méltóságos lassúsággal közeledik a fehér baldachin az Országház felé. Mikor elhagyja az Alkotmány-utcat, az Országház mellett felhangzik a szimfonikus zenekar csodálatos muzsikája. Az ének- és zenekar Abrányi Emil vezényletével az Ave vérum Corpus adja elő. Mire az áhitatosan zengő akkordok elcsillannak, már ott fehérlik a baldachin a reflektor fényében és Szmercsányi érsek, kezében az arany szentségtartóval az oltárhoz lép. Az előkelőségek széksorai pillanatok alatt megtelnek. A szöszök támlájára felkerül az érdekeny mikrofon. A tér közepén négyfelé ágazó megafontölcsérek fantasztikus gépezetűkhöz közvetítik egy szál drót a mikrofonba mondott beszédet.

Vass József beszéde

Vass József rövid imát mond a szöszök előtt, aztán fellép rája és érces, tömör hangja messze hallhatóan felharsan.

— Az Ur Jézus Krisztus szenvedéseinek első óráiban hallottuk azt a kérdést a főpapok és a római hatalom képviselőinek részéről. — kezdi szónoklatát — hogy vajjon király-e, vagy ember az Ur Jézus Krisztus. Megjelenésekor nem mutatott semmi királyi külsőséget s mégis, akik akkor érintkezésbe kerültek vele, megaláztatásnak legszörnyűbb idejében, pogány szívtelenségrel és kegyetlenkedéssel elismerték, hogy valóban király ő Istennek fia. Mit

szólta a római helytartó ebben az órában, ha végignéznék Magyarország katolikuságának hódoló felvonulását az Ur Jézus Krisztus, az oltár titokzatos királyi fensége előtt. Arra a kérdésre, hogy vajjon király-e, vagy ember ő, minden megafononnal és rádióval erősebben rezonáló történelem válasza amely hódolatos szöszök alakjában szakad fel milliódrányi nép lelkéből, hogy igen, az Ur Jézus a történelem fejedelme, király ezen a világon és minden világokon.

— A mi feladatunk, az ezeréves katolikus magyar nemzet feladata az, hogy

azt a hitet, amelyet apáink kaptak, megőrizzük, továbbadjuk, kibővítsük és az életnek, a magunk, a nemzet, a társadalom életének tengelyévé tegyük. Jézus Krisztus csodálatos elhatározásával közenk jött, trónusát itt títotte fel közöttünk. Az örökkévalóság és a természetes élet érintkezési pontjának egyszerű megjelenési formáját a kenyeret és bort választotta, hogy valóságosan jelen legyen közöttünk. Az Ur Jézus az oltárról lát és hall bennünket, hallia a ti éneketeket és az én szegényes dicsőítő szavaimat. Szíve dobogott az oltáron, de elrejtette magát, fényességét, rettenetességét a kenyér színében, hogy emberi gyöngyösgünket kimélje. De vajjon merjük-e kérni tőle, csak azért, mert a kenyér színében van, hogy vajjon király-e, vagy ember? Igen. Király felséges ur, császáruk és királyunk, időből és térbeli közve és mégis beleállítva a történelem

igazító központjába. Léttünk igazgatója, jövőnk biztosítéka.

— És amikor főséges királyunk megjelentél közöttünk, az ezeréves magyar hit hódoló tenéked király, császár, Isten, Krisztus.

— Kehely ez az ország, uram, amelyet a te kezéid műveltek olyanná, mint amilyen volt ezer éven keresztül. Meg van a mélysége a Duna-Tiszaközül, meg volt a pereme a gyönyörű Kárpátok láncában. Ezt a kehelyt — királyunk — felajánljuk most neked csorbán, mert letört a pereme. Ami benne van, azt felajánljuk neked, király, császár, irgalmas Megváltó. Néma elvonultságban ezer év óta kíséred figyelemmel a magyar sorsot. Ami érték volt a magyar nemzetben, az mind az eucharisztika trónusából szakadt. Ahány virág kivirágzott, amennyi szeretet, jószág kinőtt a mi történelmünk-ből, az tebeled forráslott. Táplálj fel bennünket szent testeddel, erősíts meg szent véred borával és legyen a magyar nemzetből az, ami egyedül adja meg neki az erőt jövője biztosítására: a populus eucharisticus. Amen.

Néma, meghatótt csend fogadta az ihletett szónoklatot. Aztán megint felharsant a szimfonikus zenekar az O Salutaris hostia-val. Közben véget ért az oltár előtt is a szertartás s az érsek kíséretével ismét a baldachin alá vonult.

Vissza a Bazilikába, a pazarul kivilágított és fellobogozott KSV-palota előtt

Az Oltáriszentséget az Országház-terről Zichy Gyula gróf kalocsai érsek vitte vissza a Bazilikába, a domonkosrendi és a Regnum Marianum egyházközség hívőinek kíséretében. Az Alkotmány-utcán, a Honvéd-utcán, a Központi Sajtóvállalat fényesen kivilágított és fellobogozott palotája előtt — a Szabadságtéren és a Nagykorona-utcán keresztül. A me-

net élén a vasutasok zenekara haladt, majd a három plébánia hívei, a papság és az Oltáriszentséget vivő kalocsai érsek. Az Oltáriszentség után a Credo egyesület vonult a postászenekarral. A menetet egy szakasz lovasrendőr zárta be. A főséges és méreteiben eddig páratlan eucharisztikus körmenet körülbelül este hét órakor ért véget.

Bányászok hitvallása a katolicizmus mellett

A nagy eucharisztikus körmenet után, este hat órakor tartott gyűlést a Központi Katolikus Körben az ország minden bányavidékéről a nagygyűlésre felseregelt katolikus bányászok. A gyűlésen megjelent Virág Ferenc pécsi püspök, Mészáros János érseki helytartó, Drahos János kanonok, Schmidt Sándor bányafőtanácsos és a bányavidékek lelkeskedő papsága. A gyűlést, amelyen több száz bányász vett részt, Bertinói Ferenc esperes-plebános nyitotta meg. Kifejtette, hogy a társadalom téved akkor, amikor lesújtóan ítélkezik a bányászokról. A lelkipásztorok tudják, hogy a bányamunkásnak is érző szíve van, ragaszkodik vallásához és szereti feloborotni szőszor nagyobb áldozattal, mint azok, akik itélnek felette.

Ezután

P. Bangha Béla S. J.

beszéd a munkásokhoz, akik igen nagy lelkesedéssel fogadták a népszerű szónokot.

— A mai eucharisztikus nagygyűlés bizonyítja — mondotta — hogy mennyire csalódik az, aki a látszat s célnyire hiressztelesek szerint itél! Hányan hitték eddig, hogy a bányamunkások ki tudják milyen hazafiatlan, vallástalan és kulturálatlan emberek, merő ágyútöltelék a forradalmi internacionálnak! És most sok száz bányamunkás jön fel a különböző bányatelepekről a katolikus nagygyűlésre, hitet tenni ősi vallásosságunk és hazaszeretetünk mellett!

— Ugy találom, hogy

a bányász élete sok tekintetben egyáltalán a küzdő, vívódó keresztény ember képe.

— A bányász a föld mélyébe száll le, a sötétségbe temetkezik, görnyed, harcol a kemény, rideg anyaggal, de aztán kincseket is hoz fel a mélyből, amelyek átalakulnak energiává, hővé, fényvé, villamossággá s az emberi civilizáció legszebb dicsőségé termik. Ilyen a keresztény élet általában. A halhatatlan szellem testbe, anyagba zárva kénytelen turni a földet, görnyedni az élet sulya alatt, harcolni az anyagi élet keménységével, sokszor az embertársak keménységével is. A lélek itt a földön szinte állandóan sötétségben jár és szinte csak ünnepnapokon emelkedik ima és elmélkedés szárnyán az Isten tiszta égének közelébe. De azért ez a küzdelmes élet nem eredménytelen s nem nyomorult akkor sem, ha látszólagos csalódásokkal van tele, mert

e küzdelmek árán csiszolódik a lélek és válik nemes érceé mindaz, amit tesz és alkot.

— A mindennapi élet keresztény átléséből fakad a keresztény kultúra, a lélek békeje, reménye, családok tiszta, derűs boldogsága, a jó lelkiismeret édesége és az a nemes öntudat, hogy látszólagos alacsonyágunk mellett is Isten fiai, szent örökség osztályosai vagyunk.

— Odakiáltom a szociális igazság nevében, hogy a bányamunkást ne tekintsek gépnek,

ne csak kenyeret adjanak neki, mert a bányamunkásnak is van lelke, amely templomot és iskolát kíván. Helytelen az az irányzat, amely azt hiszi, hogy a szociális kérdést meg lehet oldani pusztán több darab kenyérrel.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után

Haller István

szólt a bányamunkásokhoz. Gonoszok és éltenségei a munkásoknak, — mondotta — akik azt a hitet, bizalmat akarják elrabolni tőlük, amely erőt ad nekik az élet küzdelmeiben.

Plaschek Aladár

bányatanácsos záróbeszédében felhívta a munkásokat, hogy kövessék egy szívvel egy lélekkel azt a nemes irányt, amely itt zászlót bontott.

Virág Ferenc pécsi püspök

szólt meg programon kívül a bányászokhoz és megígérte, hogy a jövő évi nagygyűlés alkalmával hosszabban fog beszélni hozzájuk.

A Katolikus Legényegylet gyűlése

Az eucharisztikus körmenet után a Katolikus Legényegylet tagjai a Rottenbiller-utcai székházban gyűltek össze, ahol a nagygyűléssel kapcsolatosan évadnyitó legénynapot tartottak. A gyűlést Schiffer Ferenc pápai prelátus, esztergomi őrkanonok, a Magyar Katolikus Legényegyletek Szövetségének elnöke nyitotta meg. Beszélésben felhívta a legényegyletek tagjait, hogy szorgalmas, dolgozó tagjai legyenek a társadalomnak és egyháznak. Pintér József pápai káplán, szövetségi főtitkár a legényegylet jövő programját ismertette, majd a gyűlés résztvevőit végigvezette a székház újonnan épült emeletéin. A gyűlést társasvacsora követte, amelyen Schiffer prelátust ünnepelték névnapja alkalmából.

A Zrinyi-gárda közgyűlése

A Zrinyi-gárda (Országos Erkölcsvédő Liga) vasárnap este félnyolc órakor tartotta közgyűlését. Stadler Nándor országos fővezér elnöki megnyitójában rámutatott arra, a Zrinyi-gárdának nemcsak az volt a célja, hogy tagjait megnevelje, hanem az is, hogy a tagok környezetüket is megjavítsák. A gárda megalakulásának kezdetben mosolyogtak, de később bizonyosodott, hogy a gárda életérős alakultá vált és munkájuk alapján a belügyminiszter is szükségesnek látta, hogy rendeteket kel védje meg az erkölcsöket. A Zrinyi-gárda nem akar új erkölcsöket hirdetni. Aki a katolikus egyház parancsai és szabályai szerint él, az már feltétlenül Zrinyi-gárdista, akár tagja a gárdának, akár nem.

Ezután Lotz Antal dr. ismertette részletesen a Zrinyi-gárda megalakulását. Füzéry Kornél országos főtitkár évi jelentése után P. Csá-

Elegáns hölgy
csak
PALMA-LOUIS
sarkot hord.

vossy Elemér S. J. provinciális fejtette ki a Zrínyi-gárda jövő programját. Természetesen tartja, hogy a Zrínyi-gárda éppen a katolikus nagygyűléssel kapcsolatosan tartja közgyűlését, mert a nagygyűlés nemcsak reprezentatív ünnepség, hanem egyúttal törekvés a katolikus élet mélyítésére is. Ez elsősorban az erkölcsök megtisztításából áll. Ugyanezt a feladatot tűzte ki céljává a Zrínyi-gárda is.

A gárdának tündöklő példával kell apostoloskodni. Az egyik legfőbb feladat, hogy megszervezzék az ifjaknak és leányoknak azt a társaságát, amely *bojtot alatt tart minden olyan összejövetelt, ahol a modern táncokat táncolják*, olyan színházakat és olvasmányokat, amelyek az erkölccsel összeütközésbe jutnak. A haza és a katolicizmus szent érdeke követeli, hogy a Zrínyi gárda *növekedjék és feladatait megoldhassa*. A közgyűlést Stadler Nándor országos fővezér zárta be.

Az Eucharisztikus film bemutatója

Ma délelőtt fél tizenkét órakor a püspöki kar és a katolikus nagygyűlés előkelőségei jelenlétében mutatták be a Corvin Színházban a csikagói Eucharisztikus kongresszus filmjét, amelynek sajtóbemutatójáról hetekkel ezelőtt az Uj Nemzedék megemlékezett. A jelenlevők a legnagyobb érdeklődéssel nézték a Rómában, Párisban, Newyorkban és Csikágóban készült felvételeket. Különösen megatottáságot keltezték azok a felvételek, amelyeken Csernoch Jánosnak, az azóta elhunyt magyar bíborosnak és hercegprimásnak alakja tűnt fel. Az előadás alatt a *Regnum Mariamum* énekkara énekelte Koudela Géza karnagy vezetésével a *Missa de Angelist*. Itt említjük meg, hogy a katolikus nagygyűlés alkalmából szombaton is mutatták be egy filmet a Radius filmszínházban, *Missziós utakon* címmel. A bevezető beszédet Krywald Ottó prépost mondta.

Két éves a Zichy Rafaelné és Schandl Károlyné elnöksége alatt működő „Kis Teréz” menza

Bensőséges ünnep keretében ülte meg szombaton a *Katolikus Egyetemi Hallgatók* „Kis Teréz” menzája fennállásának második évfordulóját. A kicsiny, de életerős intézmény, amely Anna királyi hercegnő sorszáma védősége, Zichy Rafaelné grófné és Schandl Károlyné elnöksége alatt működik, elismerésre méltó munkát végzett. Az ünnepség alkalmából a Jézus Szíve templomban szentmisén, majd közös szentáldozáson vettek részt Schandl Károlynéval az élükön az intézőbizottság tagjai, köztük Dréhr Imréné, Fejős Imréné, dr. Findly Istvánné, Perlaky Györgyné, Speidl Bódogné, Szentpáli Sándorné, dr. Tóth Sándorné és a menza jótevékony tevékenységében részesülő egyetemi hallgatók. P. Kipper Károly S. J. megragadó beszédében szólt az intézmény keletkezéséről, céljairól, arról a szellemről, amely munkáját áthatja és méltatta a vezetőség fáradhatatlan munkáját.

Csúz, köszvény, ischias, náhaláz, ideg- és fejfájás, valamint megfázásból származó betegségek.

azonkívül tag- és izületi fájalmak, influenza esetén ezen betegségektől megóvjá magát a kitűnően bevált Togal által. A Togal-tabletták kiválasztják a húgysavat és ezáltal egyenesen a betegség gyökerét irtják ki. Togal Európá legkiválóbb orvosai és klinikái ajánlják. Semmiféle káros mellékhatást nem gyakorol. A fájalmak azonnal enyhülnek és megszűnnek és álmátlanosság esetén is kiválóan hatnak. Kapható minden gyógyszerárban.

Tizezer pengő jutalmat kap a Központi Sajtóvállalat tizéves jubileumára a keresztény sajtó tábora

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

A Központi Sajtóvállalat ebben az évben ünnepli fennállásának tizéves jubileumát. A Központi Sajtóvállalat igazgatója elhatározta, hogy tizéves működése emlékére *tizezer pengő jutalmat ad a keresztény sajtó barátainak, azoknak, akik új előfizetőket gyűjtenek az Uj Nemzedék és a Nemzeti Ujság részére*. Ezt a tizezer pengőt részben arany és ezüst értéktárgyak alakjában kapja meg a Központi Sajtóvállalat lapjainak közönsége.

Igy például az összes olvasók öt napig ingyen kapják a Központi Sajtóvállalat lapjait, s aki akár az Uj Nemzedékre, akár a Nemzeti Ujságra új előfizetőket

szerez, a következő arányban részesül a nagy jutalomban: Aki egy negyedévre legalább öt új előfizetőt szerez akár az Uj Nemzedék, akár a Nemzeti Ujság részére, az *tíz pengő értékű arany- vagy ezüst tárgyat kap, tíz új előfizető után a jutalom huszonöt pengő. Husz új előfizető után hatvan, ötven új előfizető után százötven és száz új előfizető után háromszáz pengő az ajándék. Azok közül, akik több, mint száz új előfizetőt gyűjtenek, az öt legtöbbet gyűjtő ezer pengős jutalmat kap. Gyűjtőveket minden jelentkezésnek bérmentve küld a Központi Sajtóvállalat.*

Tények bizonyítják, hogy Szőtszőnyeg mindenkinél a legolcsóbb Rákóczi-út 10. szám. Sip-utca sarkán.

Cimre nagyon ügyelni.

A magyar pártok győztek a felvidéki városok községi választásain

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Pozsony, október 17.

Hivatalosan jelentik: A tegnap megtartott községi választás választóinak száma 57.089 volt. A pártok közül

a magyar keresztényszocialista párt 11 mandátumot,

a kommunisták 8 mandátumot, a cseh szociáldemokrata párt 6 mandátumot, a nemzeti gazdasági egyesülés pártja 3 mandátumot,

a zsidópárt 3 mandátumot,

a nemzeti munkapárt 3 mandátumot, a cseh nemzeti szociálista párt 2 mandátumot, a nemzeti demokratapárt 2 mandátumot,

a német helyi csoport 2 mandátumot, a német szociáldemokraták 2 mandátumot,

a tót néppárt 2 mandátumot,

a német gazdasági csoport 2 mandátumot, az egyesült német pártok 1 mandátumot kaptak.

Kassa, október 17.

A városi képviselőtestületi választás eredménye a következő: Magyar keresztényszocialista párt 5019, magyar nemzeti párt 3072, kommunisták 4234, cseh nemzeti szociálisták 2133, tót néppárt 1180, munkapárt 1168, zsidók 1355, cseh szociáldemokrata párt 1613, cseh nemzeti demokraták 833, köztársasági párt 474, iparosok 985 szavazat. A magyar nemzeti párt és a magyar keresztényszocialista párt e választási eredmények szerint győzelmesen került ki a választásból.

Ungvár, október 17.

A városi képviselőtestületi választás eredménye a következőképpen alakult: magyar keresztényszocialista párt 2343, kommunisták 2031, egyesült zsidók 1350, iparosok 1062, egyesült kormányzópárt 783, cseh nemzeti szociálisták 550, iparos és kereskedő párt 272, kiskereskedők kulturális és gazdasági pártja 295, szőlősgazdák 97, autonom gazdasági párt 156, országos egységes párt 70 szavazat. A kis pártok nagy száma arra vezethető vissza, hogy a csehek ilyen módon akarták gyengíteni a magyar pártokat.

Rakovszki lopva autón hagyta el Páris

Páris, október 17.

Rakovszki szombat este teljes csendben akart elutazni Moszkvába, anélkül, hogy valakit is értesített volna. Még magát Briand külügyminisztert sem informálta. Személyes utánjárással sem tu ott azonban magának hálókocsihelyet szerezni, mert valamennyi fülke a legközelebbi önapra le van foglalva. Így azután tegnap reggel hat órakor *automobilon indult el, hogy Berlinbe utazzék*

Kérjen prospektust

Longines
a világhírű svájci precíziós óra
HERPY-nél
BUDAPEST, PETŐFI SÁNDOR-UTCA 17

Bud János több napot tölt Amszterdamban

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

London, október 17.

A Times értesülése szerint Bud János magyar pénzügyminiszter Amszterdamban érkezett, ahol több napig fog tartózkodni. Londomba a pénzügyminiszter október 10-ike vagy 20-ika körül érkezik.

A minisztériumokban hozzáfogtak az 1928-29. évi költségvetés összeállításához

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Bud János pénzügyminiszter még elutazása előtt elrendelte, hogy *fogjanak hozzá az 1928/29. évi költségvetés előkészítéséhez*. Az erre vonatkozó körölvényt már valamennyi minisztérium megkapta és a tárcák keretein belül külön-külön meg is kezdték a jövő esztendői költségvetés egybeállításának az előmunkálatait.

Még egy igen fontos tanácskozáson vett részt a miniszter elutazása előtt. Felkereste hivatalában Mayer János földművelésügyi minisztert és Schandl Károlyt, a földművelésügyi minisztérium politikai államtitkárát, akikkel behatóan megtárgyalta a növénytermelési program céljára felvetett ötmillió pengő felhasználását. Az állattenyésztési és tejgazdasági programra szintén remélhetően még a közeljövőben sor kerül. Politikai körökben igen nagy érdeklődéssel tekintenek a földművelésügyi miniszter „versenytermelési” programja elé. Az egységpárt szerdai értekezletén bővebb közlést is tesz a miniszter munkatervének a részleteiről.

A Magy. Kir. Osztályorszájáték

első osztályának húzása már szombaton, 22-én kezdődik!

Az elérhető legnagyobb nyeremény

500.000 pengő

jutalom és nyeremények

300.000
200.000
100.000

50.000 | 25.000
40.000 | 20.000
30.000 | 15.000

stb. pengő, összesen több mint 6 millió pengő készpénzben.

80.000 sorsjegy közül!
40.000 biztosan nyer,
minden második sorsjegy!

Sorsjegyek a hivatalos árakon

10P 20P | 10P 5P | Nyolcad 2:50 P

sz összes Árusítónál kaphatók.

SCHNUR HENRIK
férfiruhaárúháza
Rákóczi-ut 15.
Telefon József 120-86.

Öltönyök Téli- és átmeneti kabátok Bundák

Nagy váaszték eredeti angol gyapjuszővetekekből készült öltönyökben és angol francia és olasz különlegességekben.

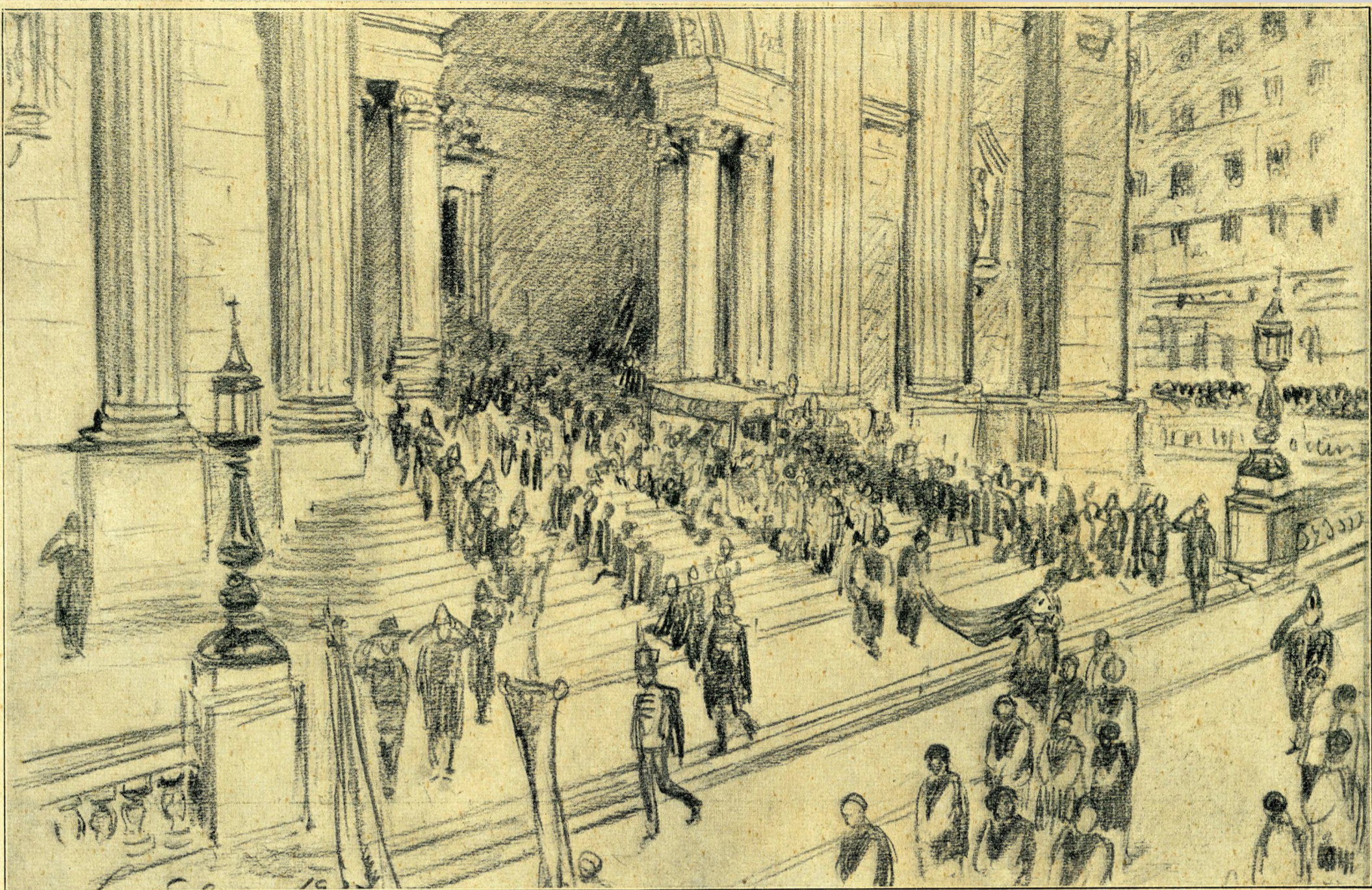
Külön mértékutáni szabóság!

Mindenki nézze meg kirakataimat!

Budapest egyik legelőnabb férfiruhaárúháza, minőségben, szabásban, izlésben a legkülönlegesebb!

A belvárosi közönség kényelmére új ur szalon: Váci-utca 11 b.

melyben kizárólag különleges készítményű férfiruhaak vannak és választékban állandóan raktáron. Mérék után rendelt munkák a legválasztékosabb izléssel készülnek. Legújabb „DIVA ÉRTESÍTŐ” ingyen!

Képek a XIX. Országos Katolikus Nagygyűlésről. Az eucharisztikus körmenet elindul a Szent István-bazilikából.

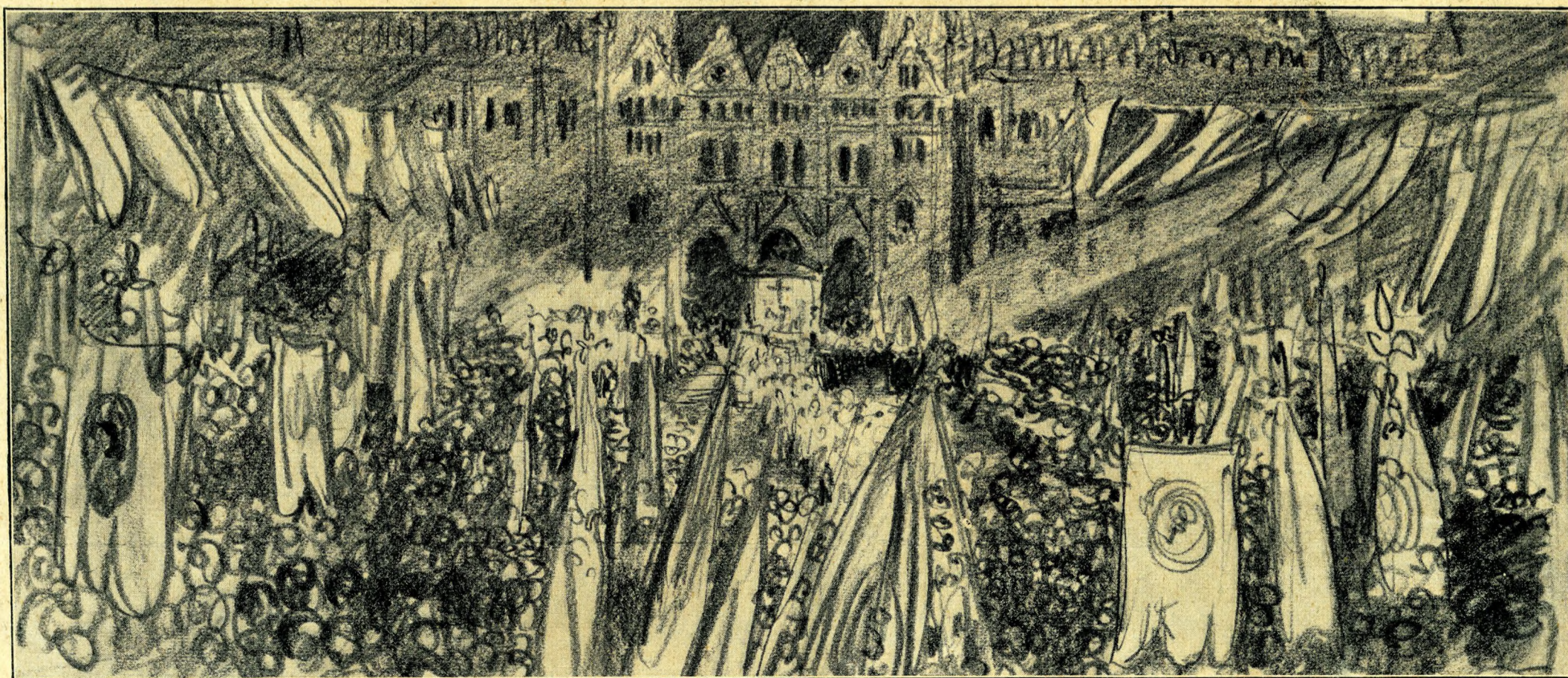
Szmrecsányi Lajos egri érsek az Oltáriszentséggel.

Vass József dr. nagyrépost, népi. miniszter, szentbeszédet mond az Országháznál.

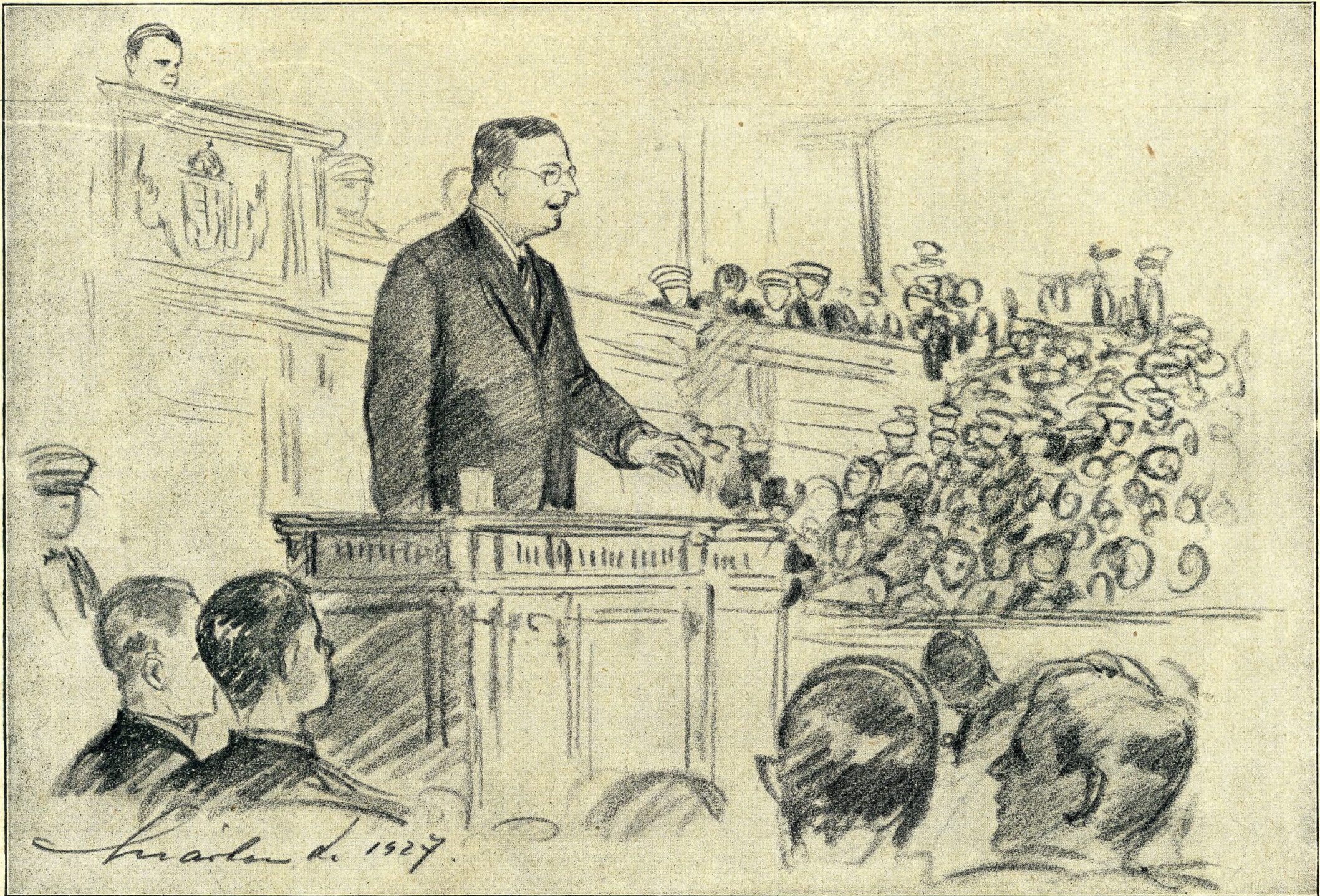

Bányász diszörtség az Országház-téri oltár előtt.

Az Országház-tér képe a szentbeszéd alatt.

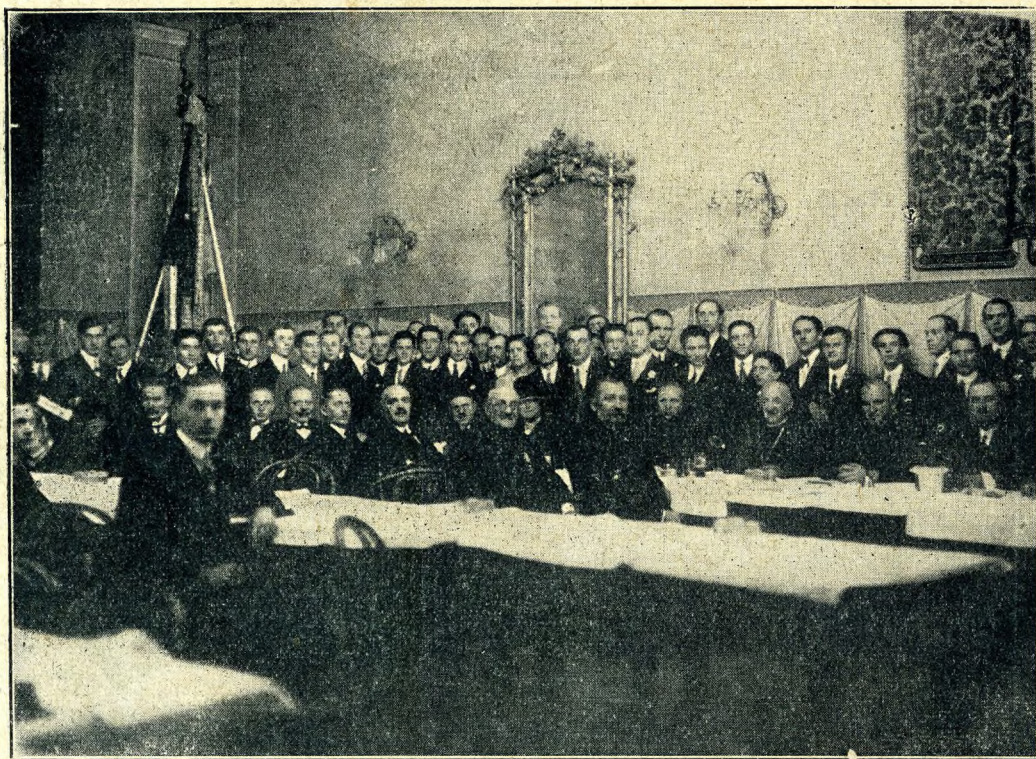
(Márton Lajos helyszínen készült rajzai.)

Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter a katolikus diákgyűlésen beszél. (Márton Lajos rajza.)

Rott püspök a főpapi mise után kíséretével elhagyja a belvárosi plébánia-templomot. — Az Országos Pázmány Egyesület megkoszorúzta Pázmány Péter szobrát. (Harsányi felvételei.)

Balról: A Budapesti Központi Katolikus Legényegylet ünnepélye. Előtérben Schiffer Ferenc prelátnak elnök, Topper Endre dr. alelnök, Töttössy Miklós dr. kamarás, Pintér József pápai kápián. (Zoltvány felvétele.) — Jobbról: A Zrínyi Bajtársi Egyesület zászlószentelési ünnepsége a gellérthegyvi sziklakápolna előtt. (Harsányi felvétele.)